

КОРАН

З арабської переклав Ярема ПОЛОТНЮК

СУРА¹, ЩО ВІДКРИВАЄ КНИГУ²

мекканська³, і в ній сім айтів⁴

1. В ім'я всемилостивого, всемилосердного⁵ Бога⁶.
2. Слава Богу, Господу всього сущого.
3. Всемилостивому, всемилосердному.
4. Володареві Судного дня.
5. Тобі поклоняємося і в Тебе благаємо допомоги.
6. Веди нас праведним шляхом:
7. Шляхом тих, кого Ти облагодіяв⁷, а не тих, що прогнівили Тебе⁸, і не тих, що заблукали⁹.

СУРА ДРУГА — «КОРОВА»¹⁰

мекканська, і в ній 281 айт, і провозвіщена вона в долині Міна в прощальній мандрівці (до Мекки),

а початок цієї сури був провозвіщений у Медіні

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. А.Л.М. (Аліф, лям, мім)¹¹.
2. Ця Книга без сумніву є дорожовказом для благочестивих.

255. (Айт Престолу)¹² Бог — немає жодного бога, окрім нього (поклон)¹³, живого, присамосущого. Не бере його ні сон, ні дрімота. Йому належить усе на небесах і на землі. Хто ж може звертатися до Нього з проханням без Його призволу? Він відає все, що було перед ними, і все те, що буде після них, а вони не осягнуть розумом нічого з Його знань, крім того, що Він сам зволить дати їм зрозуміти. Його престол містить у собі небеса і землю, Йому не важко стежити за ними обома¹⁴, бо Він є Всевишній, усемогутній.

СУРА ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТА — «СВІТЛО»

мекканська, і в ній 64 аяти. Провозвіщена вона після сури «Аль-Хашр» — «Збір»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

35. Бог є світло небес і землі. Світло Його — неначе ніша в стіні, в якій палає світильник, світильник у кришталевій лампаді, а ця кришталева лампада сяє, немов зоря з перлів. У ній горить олія благословленного дерева — оливкового дерева, якого немає ні на Сході, ні на Заході¹⁵. Олія його спалахне, коли б навіть вогонь і не торкнувся її. Це світло над усяким світлом! Бог приводить до свого світла того, кого захоче, і притчами повчає людей. Бог знає про все на світі!

36. В будинках, які Бог дозволив спорудити і де згадується ім'я Його, воздають хвалу Йому рано-вранці й увечері.

37. Не звертайтесь до Посланця, що поміж вас, так, як звертаєтесь один до одного! Бог знає тих із вас, хто тікає, ховаючись від Нього. Тож нехай начиваються ті, що відвертаються від велиння Його, аби не спостигло їх лихо чи люта кара.

38. Чи ж не належить Богові все те, що є на Небесах і на Землі? Богу відомо, що тримає вас, і Він знає день, коли ви повернетесь до Нього. Він скаже їм усю правду про те, що вони вчинили в своєму житті. Адже Бог знає про все на світі!

СУРА ТРИДЦЯТЬ П'ЯТА — «СОТВОРИТЕЛЬ»

мекканська, і в ній 45 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Фуркан» — «Розпізнавання добра і зла»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

9. Не хто інший як Бог посилає вітри, і вони рухають хмару, і Ми¹⁶ женемо її в мертвий край і оживляємо нею землю, яка стала мертвa. Отак і ви воскреснете по своїй смерті!

10. Хто запрагне величі, хай знає: вся велич у Бога. Він чує кожне добре слово і знає кожне благе діло. І добрословів та благодійників возвеличить, а тим зловмисникам, що замишляють лихе, буде лютa карa, і хитрість їхня піде нанівець.

11. Бог сотворив вас із пороху і з краплі, потім спарував вас. І те, що носить у лоні жінка, а потім народжує, то тільки з Його відома. І тільки по записаному заздалегідь присуду продовжується життя довголітньому чи зменшується воно. Воістину, це Богові легко зробити!

12. І різні будуть два моря¹⁷: одне солодке, прісне, з питною водою, а друге — солоне, гірке. Обидва дають вам свіжу рибу, дають корали та перли, якими ви прикрашуетe себе. І бачиш ти на них кораблі, які розтинають хвилі в пошуках благ, що таяться в морях. Тож може ви возвадете дяку за це?

СУРА П'ЯТДЕСЯТ ПЕРША — «ТИ, ЯКІ РОЗВІВАЮТЬ»

мекканська, і в ній 60 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Ахкаф»]а — «Піски»¹⁸

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся вітрами, які віють на всі сторони світу,

2. І хмарами, які набрякли дощем,

3. І кораблями, які долають водні простори,

4. І ангелами, які виконують Боже веління.

5. Адже те, що вам обіцяно — справдиться.

6. І Страшний Суд справді настане!

7. Клянуся небом, де пролягають зоряні дороги.

8. Воістину, ви марнуєте час на суперечки та суєслів'я.

9. Люди відвертаються від того, хто сам від них відвертається.

10. Нехай згинуть брехуни та обманщики¹⁹

11. І ті, яких закрутiv вир легковажності.

12. Вони питаютy: «Коли настане день Страшного Суду?»

13. Настане він тоді, коли вони опиняться в пекельному вогні.

14. Карайтесь вашою карою! Ось до чого ви прагнули!

15. Воістину, богобоязливі розкошуватимуть у райських кущах біля прохолодних джерел,

16. Прийнявши те, що дарував їм Господь їх. Але ж, воістину, вони прожили благочестиве життя.

17. Не досипали вони своїх ночей та молилися

18. І зрання благали у Бога прощення,

19. І завжди у них щось знаходилося для жебрака та убогого.

20. І на землі є віщі знаки для тих, які знають істину.

21. І в душах ваших також вони є. Невже ви їх не бачите?

22. І на небі вас чекає благодать і все те, що вам було обіцяно.

23. А тому, клянуся Господом неба й землі, що це правда, як і те, що говорите ви.

24. Чи знаєш ти²⁰ розповідь про поштivих гостей Ібрагіма?²¹

25. Зайшли вони в його дім і мовили: «Мир тобі!» Він одрік їм: «Мир вам, чужинці!»

26. Потім він вийшов до челяді і приніс вгодоване теля

27. і поставив перед ними, сказавши: «Може, хочете їсти?»
28. І він відчув страх перед ними, а вони сказали: «Не бійся!» і втішили його благою звісткою про те, що у нього народиться мудрий син.
29. Тут прийшла його жона з лементом, б'ючи себе по обличчі й кажучи: «Я ж — стара і безплодна!»
30. А вони сказали: «Так прорік твій Господь, а він розумний, високомудрий!»
31. Тоді він запитав: «Чого ви завітали сюди, о посланці?»
32. Одрекли вони: «Воїстину, ми послані до грішного народу,
33. Щоб наслати на них зливу каміння,
34. Вже поміченого в твого Господа для невірних!»
35. І ми вивели звідтіля тих віруючих, хто був у ньому²²,
36. Але ми знайшли в місті один будинок людей, які ввірили себе Богові²³.
37. У ньому ми позоставили віщий знак, щоб урятувати їх від нещадної Божої кари.
38. Саме цей знак був у Муси²⁴, коли ми послали його до фараона з явним доказом.
39. А фараон із своїм військом відвернувся й мовив: «Він великий маг або божевільний!»
40. І взяли ми його та його воїнство й кинули в море, бо він заслужив кари.
41. І в адян²⁵ також був цей знак, коли ми наслали на них смертоносний вітер,
42. Який спустошує все на своєму шляху і залишає тільки зотлі кості,
43. Та в самудян, коли сказано було їм: «Недовго ви будете веселитися!»
44. Але вони знахтували попередження свого Господа і вразила їх блискавка просто в очі.
45. І не могли вони звестися на ноги і не було в них рятівників.
46. А ще раніше було попереджено люд Нуха²⁶, то були грішники і нечестивці.
47. А Ми возвигнули небо власними руками і Ми, воїстину, всемогутні.
48. І Ми ж розпростерли землю. Які ж Ми чудові творці!
49. І з усього живого Ми сотворили пару людей. Тож, може, ви схаменетьесь.
50. Поспішайте ж до Бога! Воїстину, я посланий вам Його провозвісник!
51. І не сотворяйте собі інше божество, крім Бога! Воїстину, я посланий вам провозвістити Його.
52. Так само і тим людям, що жили раніше. Кожному посланцеві Бога, що приходив до них, вони казали: «Ти великий маг або божевільний!»
53. Чи заповідали вони це одні одним? Ні, бо вони є люд, що вийшов з покори Божої.
54. Одвернися від них, і тебе омине Божий осуд.
55. Нагадуй про це іншим, бо, воїстину, нагадування допоможе тим, які вірять у істинного Бога.
56. Я сотворив джинів і людей лише для того, щоб вони поклонялися Мені.
57. Я не жадаю від них життєвих благ і не хочу, щоб вони Мене годували.
58. Воїстину, Бог є податель благ, міцний, могутній.
59. І, воїстину, тих, які чинили кривду, спіткає така ж доля, як і їхніх спільників, тож нехай вони краще не гнівають мене!
60. Тож горе тим, які не увірували в той день, який їм було обіцяно!²⁷

СУРА П'ЯТДЕСЯТ ДРУГА—«ГОРА (СІНАЙ)»

mekkans'ka, i v nii 49 aiyatov.

Провозвіщена після сури «Ас-Саджда» — «Земний поклон»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся горою Сінай!
2. І Книгою, що написана
3. На сувоях пергамента.
4. І небесним храмом²⁸
5. І склепінням над ним

6. І повноводим морем,
7. Яке, воїстину, затопить грішників, караючи за непослух Господові.
8. І ніхто не спроможний відвернути цю кару.
9. Того дня, коли небо захитається
10. І гори здригнуться,
11. Того дня лиxo тим, що справжню віру вважають оманою!
12. А ось тим, що загрузнули в марнослів'ї,
13. У день, коли їх ввергнуть у геену вогненну, кажучи:
14. «Ось цей вогонь, у який ви не вірили!
15. Ось Божі чари. Бачите їх чи ви вже осліпли?
16. Горіть у вогні! Терпіть мовчки чи скаржітесь — то все одно, тому що вам тільки возвадається за те, що ви вчинили!»
17. Воїстину, богобоязливі опиняється в райських кущах та благості
18. Щасливі тим, що дав їм Господь їхній та уберіг їх від гріха.
19. Смачного вам! єжте і пийте — це винагорода за ваше праведне життя!
20. єжте й пийте, спочиваючи на ложах, поставлених рядами. І Ми поодружуємо їх з чорноокими волоокими райськими красунями.
21. А ті, які вірили і чиї нащадки успадкували їхню віру,— до тих Ми приєднаємо їхніх нащадків. Ми зовсім не применшуємо їхніх діянь. Кожна людина є заложником своїх вчинків і своїх надбань.
22. Ми дамо їм удосталь плодів та м'яса, всього, чого вони схочуть.
23. Там вони передаватимуть один одному чашу, й не буде там ні суєслів'я, ні принуки до гріха.
24. І прислужуватимуть їм юнаки, гарні, як перлини, що їх пильнують від злодіїв.
25. І вони повернуться один до одного, розмовлятимуть
26. І казатимуть: «Ми боялися за долю наших рідних,
27. Але Бог змилосердився над нами й захистив нас від пекучого вітру самуму».
28. Воїстину, ми так щиро благали його помочі, бо він всеправедний, всемилосердний»²⁹.
29. Тож напучай їх! Бо по милості Господа свого ти не є ні маг, ні божевільний.
30. Або скажуть вони: «Він віршомаз! Ми почекаємо, поки доля відвернеться від нього і його спіткає напасть».
31. А ти скажи їм: «Що ж, чекайте! І я також чекатиму разом з вами!»
32. Чи це підбурюють їх сновидіння їхні, чи вони зроду такі злостиві?
33. Або ще вони казатимуть: «Він сам вигадав його!»³⁰ Але ж ні! А вони не вірять!
34. Нехай же вони розкажуть щось подібне до того, що розказує він, коли вони щиро вірять у свої наговори.
35. Чи, може, вони створені з нічого? Чи, може, вони самі себе створили?
36. Чи, може, вони створили небеса і землю? Але ж ні! Вони нічого не вміють.
37. Чи, може, їм доручено скарби Господа їхнього? Чи, може, їм доручено охороняти ті скарби?
38. Чи, може, у них є драбина до самого неба і вони можуть підслухувати самого Бога? Тож нехай той, хто буцімто підслуховує, доведе це!
39. Чи, може, в нього є лише дочки, а у вас сини?
40. Чи, може, ти вимагаєш від них платні, а вони не можуть заплатити, бо обтяжені важкими боргами?
41. Чи, може, в них є потаємні знання і вони записують їх?
42. Чи, може, вони замислили якусь хитрість? Але ж невірних завжди перехитрюють.
43. Чи, може, в них є якесь божество, окрім Бога? Слава Богові, який вищий від того, що вони дають Йому в товариши!
44. І якщо вони побачать уламки неба, щопадають на землю, вони скажуть: «Це летять хмарі!»
45. Тож облиш їх, хай чекають свого дня, дня, коли їх уразить близкавка!

46. Того дня, коли їх не врятує їхня хитрість і нічого їм не допоможе.
47. І, воїстину, тих, що жили не по правді, спостигне кара більша понад цю, та, однак, багато з них не відають цього.
48. Тож змирися з вироком Господа свого! Адже ж ти в Нас на очах, тож воздай хвалу славі Господа свого, коли прокидаєшся зі сну!
49. Возноси ж йому шану вночі й при заході зір!

СУРА П'ЯТДЕСЯТ ТРЕТЬЯ — «ЗОРЯ»

мекканська, крім 32-го аята, бо він медінський, і в ній 62 аяти.
Провозвіщена вона після сури «АЛЬ-ІХЛЯС» — «Очищення» (або «Визнання віри»)

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся зіркою, коли вона заходить.
2. Ваш краянин³¹ не заблукав і не збочив з дороги.
3. І говорить він не з пристрасті,
4. Воїстину, слова ці є одкровенням, яке йому відкривається,
5. Якого навчив його архангел Джабрайл, міцний силою,
6. Могутній. Ось він став прямо перед ним
7. І був він на найвищому небосхилі,
8. Потім наблизився і зійшов на землю.
9. І стояв на віддалі двох пострілів з лука або іще ближче.
10. І відкрив він своєму рабові те, що відкрив,
11. І серце його не обманулося в тому, що він бачив³².
12. Чи будете ви сумніватися в тому, що він бачить?
13. Адже він бачив його і при другому сходженні на небо.
14. Біля лотоса на самій межі³³.
15. А побіля нього тінисті райські кущі.
16. Бачив, коли це лотосове дерево було суцільно вкрите сонмами ангелів.
17. Його погляд не затуманився і не притъмянів.
18. Він справді побачив один з найбільших віщих знаків свого Господа.
19. А чи не замислювалися ви про аль-Лат і аль-Оззу.
20. І Іншу, третю — Манат?³⁴
21. Хіба у вас народжуються лише сини, а в Нього лише дочки?³⁵
22. Оце був би несправедливий розподіл!
23. Адже це просто імена, якими їх називали ви і ваші батьки. Бог не посылав ніяких доказів з ними. Вони³⁶ дотримуються своєї віри, до якої приохотилися їхні душі. Але до них уже прийшло істинне слово Господа їхнього³⁷.
24. Невже чоловік матиме те, чого він так прагне³⁸,
25. А Бог, якому належить перше і останнє життя, матиме тільки дочок?!³⁹
26. Скільки є ангелів на небесах, а їхнє заступництво допоможе в день Страшного Суду хіба що тим, за кого Бог дозволить заступитися, до кого Він буде прихильним.
27. Воїстину, ті, які не вірують в загробне життя, нарікають ангелів жіночими іменами і вважають, що ідоли є дочками Бога.
28. І нічого вони про це не знають. Воїстину, вони живуть тільки вимислами, а вимисли не переважать істини.
29. Тож одвернися від того, хто відвертається від Нашої перестороги і прагне тільки життя на цьому світі.
30. Ось найвища міра їхніх знань! Воїстину, твій Господь знає і про того, хто збочив з його шляху, як знає і про того, хто пішов праведним шляхом.
31. А Богові належить усе те, що в небесах і на землі, тож Він зможе розквитатися з людьми, які чинили зло і які чинили благо, найвище добро.

32. Тим же, які не вчинили великих злочинів та гріхів, окрім незначних провин, він простить, бо, воїстину, Господь твій вельми щедрий на прощення. Він знов усе про вас ще тоді, коли створив вас із землі, коли ви були зародками в утробах матерів ваших. Тож не намагайтесь виправдатися: адже Він добре знає, хто з вас справді боїться гніву Його.
33. А чи думав ти про того, який відвернувся
34. І дав мало, та ще й поскупився?
35. Чи знає він про таємниці Божі і чи замислюється над ними?
36. Чи відомо йому, що написано на сувоях Муси?⁴⁰
37. Та Ібрагіма, котрий завжди виконував свої обітниці?
38. І що душа, яка нестиме свій тягар, не понесе гріхів іншої.
39. І що в людини буде тільки те, що вона сама собі придбала.
40. І що благочестя її буде помічене.
41. Буде їй потім віддячено щонайповнішою винагородою.
42. І що найвища межа в твого Господа.
43. І що Він є тим, хто примушує людину сміятися чи плакати.
44. І що Він є тим, хто умертвляє і оживляє.
45. І що Він створив подружню пару — чоловіка та жінку
46. З краплин дітородного сім'я, коли вона витікала.
47. І що Йому належить змога воскресити людей по смерті.
48. І що Він є тим, хто збагачує і захищає.
49. І що Він є Господом зорі Сіріус⁴¹.
50. І що Він занапастив давніх адян.
51. І понижив самудян.
52. А перед тим плем'я Нуха, тому, що, воїстину, вони були найнеправеднішим і найбеззаконнішим людом.
53. А грішні міста Він знищив дощенту.
54. І їх спостигло те, що спостигло.
55. Тож які ще благодіяння твого Господа ти не визнаватимеш?!
56. Він⁴² такий же провозвісник, як і перші пророки-провозвісники.
57. Надходить Судний день,
58. І немає рятівника від нього, окрім Бога.
59. То чи ви дивуєтесь цій розповіді?
60. Чи смієтесь, чи плачете?
61. Чи приборкали свою зарозумілість?
62. Тож поклоняйтесь Богові та служіть Йому!

СУРА П'ЯТДЕСЯТЬ ШОСТА— «(ТЕ), ЩО МАЄ СТАТИСЯ»

мекканська, крім айятів 81-го і 82-го, бо вони є медінські, і в ній 96 айятів.
Провозвіщена після сури «ТА — ГА», тобто «ТГ»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Коли станеться те, що має статися,
2. Немає нічого, що заперечило б те, що має статися,
3. Низьке і високе!
4. Коли земля, захитавши, здригнеться,
5. А гори потрощаться, розкришаться
6. І стануть пилом.
7. А ви поділитеся на три гурти:
8. Ті, що стоятимуть праворуч — хто ж вони ті, що стоятимуть праворуч?
9. І ті, що стоятимуть ліворуч — хто ж вони ті, що стоятимуть ліворуч?
10. А ті, що стоять попереду, стоятимуть попереду.

11. Вони наближені до Бога,
12. І місце їм у райських кущах.
13. Це гурт старожитніх людей
14. І трохи теперішніх.
15. На ложах, витканих золотом і дорогоцінним камінням,
16. Спершились на лікоть, вони лежатимуть один напроти одного.
17. їм служитимуть вічно молоді юнаки
18. З чашами, глечиками та чарами, наповненими джерельною водою.
19. Од неї не болить голова, і вони не п'яніють.
20. Наповненими плодами, які їм до смаку,
21. І м'ясом птахів, яке їм до вподоби.
22. А чорноокі волоокі красуні,
23. Гарні, як перлинни, що їх пильнують від злодіїв,
24. Будуть їм нагородою за їхнє праведне життя.
25. Не докучатимуть їм там суєслів'ям. Не дорікатимуть гріхами.
26. Чутимуть тільки слова: «Мир вам! Мир вам!»
27. А ті, що стоятимуть праворуч,— хто ж вони, ті, що стоятимуть праворуч?
28. Серед лотосів без колючок
29. І бананів, що вгинаються від плодів,
30. У затінку крислатих дерев,
31. Біля прохолодних джерел
32. Та грядок з овочами,
33. Які зріють круглий рік і які можна їсти досхочу,
34. Для них застелені килимами високі ложа.
35. Воїстину, ми створили чорнооких красунь своїм особливим повелінням:
36. Ми створили їх невинними дівчатами,
37. Які пристрасно люблять своїх чоловіків і є їхніми ровесницями.
38. Це для тих, які стоять праворуч.
39. Гурт людей, які жили давно,
40. І гурт людей, що жили недавно.
41. А ті, що стоятимуть ліворуч,— хто ж вони ті, що стоятимуть ліворуч?
42. Овіяні гарячим вітром, омиті пекучим окропом,
43. У клубах густого, чорного диму,
44. Що не дає жаданої прохолоди.
45. Перед тим вони, воїстину, благоденствували і розкошували,
46. І впerto трималися своїх гріховних переконань.
47. І вони, бувало, питали один одного: «Невже, коли ми помремо та будемо прахом і кістками — невже ми будемо воскрешені?
48. І наші прарабатьки теж?!»
49. Скажи їм: «Воїстину, давні й теперішні
50. Будуть зібрані у визначений день.
51. Потім, воїстину, о ви, заблукані, які справжню віру вважають оманою,
52. Ви ж будете їсти плоди з пекельного дерева Заккум⁴³
53. І будете наповняти ними свої утроби,
54. По тому запиватимете все це окропом.
55. І питимете окріп так жадібно, як п'ють люди, що знемагають від спраги».
56. Отак їх почастують у день Страшного Суду.
57. Ми ж створили вас, щоб ви повірили в це.
58. А чи ви замислювались над тим, чи так багато важить ваше дітородне сім'я?
59. Чи ви творите дітей своїх, чи Ми творимо їх?
60. Ми вирішуємо, хто з вас має померти, і Ми єдина над вами влада.

61. Лиш Ми можемо замінити вас подібними вам, і Ми відтворюємо вас у подобі, якої ви не знаєте.
62. Ви вже знаєте про перше створення. Тож поміркуйте про друге!
63. Чи ви думали над тим, що ви обробляєте?
64. Чи ви засіюєте поле, чи Ми, його сіячі?
65. Якби Ми захотіли, то на полі стирчали б самі сухі стебла, а ви б бідкалися:
66. «Але ж ми обтяжені боргами
67. І до того ж ще й убогі!»
68. А чи думали ви про воду, яку п'єте?
69. Чи ви її змушуєте проливатися з дощової хмари, чи Ми її проливаємо?
70. Якщо б Ми захотіли, то зробили б її соленою. Тож будьте вдячні Нам!
71. А чи ви думали про вогонь, який ви добуваєте?
72. Чи, може, ви створили дерево, завдяки якому він горить, чи Ми є творці його?
73. Ми створили його для нагадування та користі тих, що живуть у пустелі...
74. Тож хвали ім'я твого великого Господа!
75. Та ні! Клянуся місцем, де заходять зорі!
76. А це, воістину, якщо ви знаєте, велика клятва!
77. Воістину, це є високошанований Коран,
78. Записаний у потаємній, заповітній Книзі.
79. До нього доторкаються тільки очищені від скверни люди.
80. Він є послання від Господа світів.
81. Невже ви будете відкидати це провозвіщення,
82. А ваші життєві блага перетворите на те, що зветься оманою?
83. Тож коли вона стискає вашу горлянку⁴⁴,
84. І ви тоді будете дивитися,
85. То Ми тоді близчі до вмирущого, ніж ви, але ви не бачите того!
86. Якби ж то ви були непідвладні Йому,
87. Ви б відвернули її, якби ваші слова були правдиві.
88. Та якщо він був з числа наближених до Бога,
89. То його чекає успокоєння, милість Божа та райські кущі.
90. А якщо він з тих, що стоять праворуч,
91. То «Мир нехай буде над тобою!» він почре від тих, що стоять праворуч.
92. Але якщо він з тих, які вважали справжню віру оманою, чи з тих, що заблукали,
93. То питиме він окріп
94. І горітиме в пекельному вогні.
95. Ось це, воістину, є достеменна правда!
96. Тож хвали ім'я свого великого Господа!

СУРА ШІСТДЕСЯТ ВОСЬМА — «ТРОСТИНОВЕ ПЕРО»

мекканська, крім айятів від 17-го і до кінця 23-го та від 48-го й до кінця 50-го, бо ті є медінські, і в ній 52 айяти.

Провозвіщена після сури «Аль-Аляк» — «Згусла кров»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Нун⁴⁵ Клянуся тростиновим пером та тим, що ним пишуть!
2. Ти по милості свого Господа не є божевільний.
3. І, воістину, тебе чекає щедра винагорода,
4. І ти, воістину, велими достойна людина,
5. І ти напевно побачиш, і вони побачать,
6. Хто з вас божевільний насправді.

7. Господь твій, воїстину, краще знає, хто збочує з його дороги і краще знає, хто йде прямим шляхом.
8. Не корися тим, хто звинувачує тебе в обмані.
9. Вони хотіли б, щоб ти лицемірив, бо тоді й вони б лицемірили.
10. І не корися нікчемі, який постійно клянеться.
11. Ані хулителеві, який оббріхує біжніх своїх,
12. Ані гонителеві добра, ворогові, грішникові,
13. Жорстокому і до того ж безрідному,
14. Навіть якщо б він володів майном і мав синів.
15. Коли перед ним читають наші айти, він каже: «Це ж старожитні казочки!»
16. Ми затавруємо його великий ніс⁴⁶.
17. Воїстину, Ми випробували їх так само, як і власників саду, коли ті заприсяглися, що неодмінно зберуть урожай зранку.
18. Та вони не сказали застереження⁴⁷,
19. Тому до них прийшла біда від твого Господа, коли вони спали.
20. А вранці сад був голий, з дерев позривано всі плоди.
21. Вранці ті люди казали одне одному:
22. «Ходімо у сади, раз ми вже вирішили зібрати урожай!»
23. І вони пішли, перемовляючись між собою:
24. «Не пустимо в наші сади жодного злідара!»
25. І йшли вони раннім ранком, вирішивши нікого не пускати в сад.
26. Коли ж вони побачили голий сад, вони заволали: «Воїстину, невже ми заблудилися?
27. Та ні! Пропав наш урожай!»
28. І прорік тоді середущий з них: «Чи не говорив я вам, щоб ви воздавали хвалу Богові?!»
29. Одрекли вони: «Слава нашому Господові! Воїстину, ми чинили неблагочестиво!»
30. І одні з них звернулися до інших, каючись:
31. «О, горе нам! Воїстину, ми були нерозумні і вперті!»
32. Можливо Господь наш дасть нам взамін цього саду ще кращий! Ми ж бо благаємо нашого Господа!»
33. Така була їм кара. А кара в майбутньому житті буде ще більша.
О, якби вони це знали!
34. Для благочестивих у їхнього Господа будуть райські сади благодаті.
35. Хіба ми вчинимо з правовірними так, як з грішниками?
36. Що у вас є? Чому ви так вважаєте?
37. Хіба у вас є Святе письмо, хіба ви його вивчаєте?!
38. Воїстину, в ньому є для вас те, що ви самі вибрали.
39. Чи у вас є непорушні клятви над Нами, які триватимуть до дня воскресіння з мертвих?!
Воїстину, для вас буде те, що ви самі собі присудите!
40. Запитай їх: хто з них може за це поручитися.
41. Чи може в них є спільники? Тоді нехай вони приведуть своїх спільників, якщо вони кажуть правду.
42. В той день, коли над ними нависне кара і вони будуть покликані поклонитися, вони не зможуть цього зробити.
43. Вони потуплять від сорому очі, і їх спостигне презирство, а їх же давно кликали поклонитися, і тоді вони були здорові.
44. Тож залиш мене з тими, які твою розповідь вважають обманом. Ми призведемо їх до загибелі так, що вона спостигне їх зненацька.
45. Я продовжу їм їхнє життя. Воїстину, моя кара буде зовсім несподівана.
46. Чи, може, ти попросиш у них нагороди, а вони будуть обтяжені боргами?
47. Чи, може, в них є потаємне знання істини і вони пишуть Коран?
48. Тож потерпи, доки твій Господь виконає свій вирок, і не тривожся, як тривожився той, хто попав у китове черево і волав до Бога, пригнічений горем⁴⁸.

49. Якби не милість Господа, то кит викинув би його на пустельному березі моря, осоромленого й зневаженого.
50. Але Господь забрав його до себе і зробив праведником.
- 51.1 хоча ті, які не увірували в Бога, злісно печуть тебе своїми поглядами, коли ти нагадуєш їм про Страшний Суд, і кажуть: «Воїстину, Він же божевільний!» є нагадуванням для всього світу.

СУРА ШІСТДЕСЯТЬ ДЕВ'ЯТА — «ВОСКРЕСІННЯ З МЕРТВИХ»
мекканська, і в ній 52 аяти. Провозвіщена після сури «Аль-Мульк» — «Панування»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Воскресіння з мертвих.
2. Що це таке — воскресіння з мертвих?
3. Як пояснити тобі⁵⁰, що це таке — «воскресіння з мертвих»?
4. Самудяни та адяни вважали, що їх дурять, лякаючи смертельною карою.
5. Щодо самудян, то їх побив грім,
6. А щодо адян, то вони позамерзали на смерть від холодного буревію.
7. Він наслав на них буревій, і той безнастанно дув сім ночей та вісім днів.
І бачиш, цей народ поліг, неначе пальмовий гай, повалений ураганом.
8. А чи залишилась від них хоч одна жива душа?
9. Грішили і фараон, і ті, які були до нього, і ті, що жили в загиблих містах⁵¹.
10. Вони не послухали посланця їхнього Господа, і Він покарав їх суворою карою.
11. Коли вода вийшла з берегів, воїстину, Ми врятували вас у ковчезі,
12. Щоб Ми могли нагадати вам і щоб це нагадування дійшло до ваших вух.
13. А коли пролунає гук сурми
14. І твердь земна та гори злетять у небо і розсиплються на порох,
15. Тоді мертві воскреснуть,
16. І небо розколеться, і в той день воно буде розколотим,
17. І ангели будуть по краях його, а престол твого Господа нестимуть над ними в той день вісім ангелів.
18. У той день ви з'явитеся перед очі Господа, і для вас відкриється потаємне.
19. А кому буде подано запис його вчинків у правицю його, то він скаже: «Ось вам, читайте книгу моїх вчинків!
20. Ось тут є перелік моїх добрих діл!»
21. І він житиме в розкошах
22. У горніх райських кущах.
23. Виноградні грони над самою його головою.
24. Їжте і пийте, смачного вам за те, що ви чинили в дні минулі.
25. А кому буде подано запис його вчинків у лівицю, то він скаже: «Краще б мені не давали цей запис!
26. Я не знов, що такий буде перелік того, що я вчинив!
27. О, якби ж то на цьому все скінчилося!
28. Не врятувало мене мое багатство!
29. Пропала моя могутність і влада!»
30. Візьміть його і закуйте!
31. Потім паліть його пекельним вогнем!
32. Тоді скуйте його ланцюгом, довжина якого сімдесят ліктів.
33. Адже він, воїстину, не вірив у великого Бога
34. І не прагнув нагодувати убогого.
35. І немає в нього тут сьогодні друга,
36. Немає жодної їжі, окрім помийв.

37. її ніхто не єсть, опріч грішників!
 38. Та ні! Клянуся тим, що ви бачите,
 39. І тим, чого не бачите!
 40. Воїстину, це слово шляхетного посланця!⁵²
 41. І це не є слово віршомаза, хоч ви не дуже мені вірите.
 42. І не слово жреця-віщуна, хоч ви слабо про це пам'ятасте!
 43. Він є одкровення Господа світів.
 44. А якби він⁵³ говорив про Нас щось вигадане,
 45. Ми б ухопили його за правицю,
 46. А потім Ми перерізали б йому жилу, що жене кров до серця.
 47. І ні один з вас не перешкодив би Йому в цьому!
 48. А Коран є нагадування для благочестивих.
 49. І ми знаємо, що серед вас є такі, котрі вважають його оманою.
 50. Воїстину, він несе біду для невірних.
 51. Воїстину, він є достеменною, незаперечною Правдою!
 52. Тож восхваляй ім'я твого великого Господа!

СУРА СІМДЕСЯТА—«СХІДЦІ»

mekkans'ka, i v n'ii 44 aiyati. Pровозвіщена після сури «Аль-Хакка»
 «Воскресіння з мертвих»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Запитав якось один про кару, яка спостигне⁵⁴
2. Невірних. А в нього ж немає нікого, хто б захистив його від неї
3. І від Бога, який один володіє східцями,
4. По яких до Нього підносяться ангели і Дух у день, який триває п'ятдесят тисяч років...
5. Тож терпи!
6. Адже вони, воїстину, бачать Його⁵⁵ далеким,
7. А ми бачимо Його близьким.
8. У той день небеса будуть наче розплавлене заліпо,
9. А гори — неначе клоччя вовни.
10. І близький друг не впізнає близького друга.
11. А вони будуть показані ім. Тоді грішник захоче відкупитися від кари своїми синами,
12. І своєю дружиною, і братом,
13. І своїм родом, який дає йому притулок,
14. І всіма тими, хто є на землі, аби тільки врятуватися.
15. Але ж ні! Адже цей пекучий вогонь,
16. Який спалить шкіру на голові,
17. Охопить тих, хто відвертався і йшов геть⁵⁶,
18. І тих, хто нагромадив майно і беріг його...
19. Воїстину, людина створена нетерпеливою.
20. Коли її торкнеться зло, вона сумує,
21. А коли ж її торкнеться добро, вона робиться недоступною,
22. Окрім тих, які моляться,
23. Які постійні в своїх молитвах,
24. Які виділяють із свого багатства частку
25. Для жебрака та убогого,
26. І тих, які вірять у день Страшного Суду,
27. І тих, які бояться кари свого Господа.
28. Воїстину, кара їхнього Господа жахлива, нищівна!
29. І тих, котрі бережуть члени свої

30. Тільки для своїх дружин або для жінок, якими оволоділи правиці їхні. Воістину, вони не заслужили докору!
31. Ті ж, хто домагалися чогось іншого, крім цього, ось вони і чинять несправедливість.
32. Ті ж, які дотримуються вірності своїм обіцянкам,
33. Ті, які не цураються свого слова,
34. І ті, які вірні словам своєї молитви,
35. Ті будуть вшановані в райських садах.
36. А що з тими, котрі не увірували і квапливо ходять перед тобою
37. Справа і зліва юрбою?
38. Чи не прагне кожен з них ввійти в райський сад благодаті?
39. Лле ж ні! Воістину, Ми створили їх з того, що вони знають.
40. Та ні! Клянуся Господом сходів та заходів сонця! Воістину, Ми можемо
41. Замінити їх кращими за них, і ніхто не завадить Нам!
42. Тож хай вони базікають і тішаться своїм марнослів'ям, аж доки зустрінуть свій день, який їм обіцяно.
43. В той день вони поспішно вийдуть з могил, так як колись поспішали до язичеського жертвовника.
44. І вийшовши, потуплять очі. їх спостигне презирство! Настане той день, який їм було обіцяно!

СУРА СІМДЕСЯТ ТРЕТЬЯ — «ЗАКУТАНИЙ»⁵⁷

мекканська, крім айтів 10-го, 11-го та 20-го, бо вони медінські, і в ній 20 айтів.

Провозвіщена після сури «Аль-Калям» — «Тростинове перо»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. О ти, закутаний в одежду!
2. Стій цілу ніч, відпочинь лиш на хвилину.
3. На півхвилини, або й того менше.
4. Або трохи більше. І повільно й чітко читай Коран!
5. Воістину, ми зішлемо тобі вагоме слово.
6. Воістину, нічна служба Божа вагоміша і чутніша.
7. Бо день у тебе минає у земних клопотах.
8. Тож згадуй ім'я твого Господа і повністю посвяти себе Йому.
9. Господь Сходу і Заходу — немає жодного божества, окрім Нього,— тож вибери Його своїм оборонцем.
10. Терпи те, що говорять невірні мекканці й уникай їх.
11. Залиш мені тих, хто звинувачує тебе в омані, тих володарів благ і насолод, залиш їх на деякий час.
12. Воістину, у нас є кайдани і пекучий вогонь,
13. Є їжа, що стає поперек горла, є інші дошкульні карі
14. В той день, коли розтріскається земля і гори, і гори стануть купами піску.
15. Ми ж послали до вас посланця, який свідчить проти вас, як послали колись посланця⁵⁸ до фараона.
16. Фараон не послухав посланця, і Ми покарали його лютовою карою.
17. А як же ви врятуєтесь того дня, коли навіть у дітей посивіє волосся, якщо будете невірними?
18. Коли небо розколеться і Його обіцянка здійсниться?
19. Воістину, це попередження вам, і той, хто бажає врятуватися, вибере шлях до свого Господа!
20. Воістину, твій Господь знає, що ти стоїш на молитві менше двох

третині ночі, половину її і навіть третину і так само стоять деякі з тих, які з тобою. А Бог розмірює ніч і день, Він знає, що ви не можете осягнути всієї істини, а тому Він простить вас. Тому віднині⁵⁹ читайте ночами з Корану лише те, що вам буде легко. Він же знає, що деякі з вас занедужають, а інші підуть у мандри, шукаючи щедрот Божих, а ще інші воюватимуть на шляху Божім, а тому читайте з Корану лише те, що вам буде легко, та дотримуйтесь щоденної (п'ятикратної) молитви⁶⁰, давайте милостиню та позичайте Богові позику. А те благо, якого ви чекаєте для себе, знайдете у Бога,— воно буде щедріше й вагоміше. Тож просіті прощення в Бога, бо Він є той, що прощає, милосердний!

СУРА СІМДЕСЯТ ЧЕТВЕРТА — «ЗАКУТАНИЙ (У ПЛАЩ)»⁶¹
мекканська, і в ній 56 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Муззамміль» —
«Загорнений»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. О ти, закутаний!
2. Вставай, іди і переконуй людей!
3. І возвелич свого Господа!
4. І почисть свій одяг,
5. А нечисть (язичства) покинь!
6. Благодіяння роби не задля того, щоб збільшити своє благочестя.
7. І терпи задля твого Господа!
8. Бо коли засурмить сурма,
9. Тоді це буде важкий день,
10. Нелегкий для невірних!
11. Залиш мене віч-на-віч з тим, кого я сотворив⁶².
12. Я дарував йому великі статки
13. І синів, що живуть із ним.
14. І життя я полегшив йому.
15. А після цього він прагне, щоб я ще збільшив його багатство.
16. Не буде цього! Бо ж, воістину, він опирається Нашим віщим знакам!
17. Я уражу його важкою карою.
18. Воістину, він усе обміркував і розрахував.
19. А —щоб його вбило! —як він усе розрахував!
20. І я ще раз скажу — щоб його вбило! —як він усе розрахував!
21. Він глянув,
22. Нахмурився й насупився.
23. Потім відвернувся й задер носа.
24. І мовив: «Це не що інше, як чародійство,
25. Це не від Бога, а від когось з людей!»
26. Я спалю його пекельним вогнем!
27. А чи знаєш ти, що таке пекельний вогонь?
28. Він нікого не щадить і нікого не лишає живим.
29. Він палить людей живцем!
30. Над ним будуть дев'ятнадцять ангелів⁶³.
31. А ми поставили сторожами вогню ангелів і зробили їхнє число дев'ятнадцять тільки для того, щоб це було спокусою для тих, які не увірували, щоб ще раз переконалися ті, котрим було дано Письмо⁶⁴, а ті, які вірують, зміцнили свою віру, і щоб не сумнівалися ті, котрим дано Письмо, та віруючі, чуючи, що число ангелів дійсно дев'ятнадцять, а не для того, щоб ті, в чиїх серцях є хвороба, та невірні говорили: «Що Бог хоче сказати цією притчею?» Отак-то Бог збиває на манівці кого захоче, а кого захоче поведе праведним шляхом. І ніхто не знає воїнства твого Господа, oprіч Нього самого. І все це є тільки пересторогою для людей.

32. Ні! Клянуся місяцем!
 33. І ніччю, коли вона кінчається.
 34. Та світанком, коли він засяє на сході.
 35. Воїстину, пекельний вогонь — це найбільша кара!
 36. Він є пересторогою для всіх людей,
 37. Для тих із вас, хто хоче йти праведним шляхом або хоче відступити.
 38. Кожна душа відповідає за те, що вона вчинила,
 39. Окрім тих, які стоятимуть праворуч
 40. І будуть у райських кущах питати одні одних
 41. Про грішників:
 42. «Що привело вас у пекельний вогонь?»
 43. А ті відкажуть: «Ми не були серед тих, які моляться,
 44. І ми не нагодували убогого,
 45. Ми пустословили з суєсловами,
 46. Ми вважали оманою день Страшного Суду,
 47. Доки не прийшла до нас достеменна істина!»
 48. Не допоможе їм нічне заступництво!
 49. Що ж з ними сталося, що вони не слухають перестороги,
 50. Немов лякливі осли,
 51. Які втекли від грізного лева?
 52. Але ж так кожен з них захоче, щоб йому дали сувої із знаменнями...
 53. Але ж ні! Вони не бояться майбутнього життя!
 54. Ні, це — попередження,
 55. І той, хто захоче, той пригадає його,
 56. Але вони не згадають, якщо Бог не захоче. Він єдиний, гідний страху, і єдиний, хто може дарувати прощення!

СУРА СІМДЕСЯТ П'ЯТА — «ВОСКРЕСІННЯ»
 мекканська, і в ній є 40 айятів. Провозвіщена після сури «Аль-Карі'a» — «Нещастя»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Ні! Присягаюся днем воскресіння!
2. Не стану я клястися душою, яка засуджена на погибель!
3. Невже людина вважає, що Ми не зберемо її костей?
4. Такі Ми здатні зібрати все до єдиної кісточки!
5. Але ж людина не хоче вірити в те, що її чекає!
6. Вона питаеться: «А коли настане день воскресіння?»
7. Та коли засліпне погляд,
8. І місяць укриється тьмою,
9. А потім сонце і місяць з'єднаються,
10. Тоді людина скаже: «Куди мені сковатися?»
11. Пізно! Немає їй ніде притулку.
12. В той день надійний прихисток є тільки в Господа твого!
13. Тоді оголосять людині, що вона приготувала собі на майбутнє і що втратила⁶⁵.
14. Адже тоді людина побачить саму себе такою, якою вона є в дійсності.
15. І тоді хоча б вона й покаялась, та вже буде пізно.
16. Не суєслов, щоб прискорити те, що Ми тобі посилаємо.
17. Воїстину, збирання його та читання — Наш обов'язок!
18. І коли Ми читаємо його тобі⁶⁶, то ти повторюй читане вслід за Нами.
19. Пізніше Ми пояснимо його.

20. Та ні, бо ви любите скороминучість
21. І не думаете про загробне життя.
22. В той день обличчя праведників сяятимуть,
23. Дивлячись на їхнього Господа.
24. Обличчя (грішників) в той день будуть понурі,
25. Вони знатимуть, що їх чекає велика біда.
26. А коли дійде до ключиці
27. І коли буде сказано: «Хто може затримати душу в тілі?»,
28. Тоді він подумає, що треба попрощатися з життям⁶⁷,
29. І одна гомілка буде в нього чіплятися за другу.
30. Його того ж дня приведуть до твого Господа.
31. А він же не вірив і не молився,
32. А вважав Коран обманом та відвертався,
33. І, задерши носа, пішов до своєї рідні...
34. Горе тобі, горе!
35. І ще раз горе тобі й горе!
36. Невже людина вважає, що вона живе без нагляду?
37. Чи не була вона краплею дітородного сімені, яке виходить з чоловіка?
38. Пізніше вона була згустком крові, а Він створив її та зробив співрозмірною.
39. І створив Він з людини пару — чоловіка та жінку.
40. То невже не зможе Він оживити мертвих?!

СУРА СІМДЕСЯТЬ СЬОМА — «ПОСЛАНИ»

мекканська, і в ній 50 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Гумаза» — «Огудник»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Присягаюся посланими по черзі!⁶⁸
2. І сильними вітрами, що віють,
3. Та вітрами, які женуть хмари,
4. І ангелами, чиє слово допомагає відріznити істину від омані,
5. І ангелами, які передають нагадування,
6. Прощення від Бога чи Його пересторогу.
7. Те, що вам обіцяно, повинно здійснитися.
8. І коли зорі згаснуть,
9. А небо розкриється,
10. І коли гори розпадуться на порох,
11. І коли посланцям буде призначено час...
12. До якого дня це буде відкладено?
13. До дня Божого рішення!
14. А хто тобі розтлумачить, що таке є рішення Боже?
15. В той день — горе тим, які вважали Коран оманою!
16. Чи не Ми занапостили старожитніх людей⁶⁹,
17. А потім пошлемо вслід за ними тих, що житимуть згодом?
18. Отак Ми поступаємо з грішниками!
19. В той день горе тим, які вважали (Коран) оманою!
20. А чи не створили Ми вас з рідини
21. І чи не помістили її в надійному місці
22. До певного часу?
23. Ми так упоряддили це. Які ж Ми чудові упорядники!
24. В той день горе буде тим, які вважали Коран оманою!

25. А чи не сотворили Ми землю вмістилищем
26. Живих і мертвих?
27. А Ми ж сотворили на ній усе та напоїли вас питною водою.
28. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
29. Йдіть до того, що ви вважали його колись ошуканцем!
30. Йдіть до тіні з трьома розгалуженнями,
31. Не тінистої, і не врятує вона вас від полум'я!
32. Воїстину, воно ж кидатиме іскри велики, як замки,
33. Які будуть такого кольору, як руді верблюди.
34. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
35. Це і є той день, коли вони оніміють
36. І їм не буде дозволено виправдуватися.
37. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
38. Це день вироку, коли Ми зберемо вас і старожитніх людей.
39. А якщо у вас є якась хитрість, то спробуйте її проти Мене!
40. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
41. Воїстину, богообоязливі будуть у затінку біля джерел,
42. А навколо будуть плоди, яких лише забажають.
43. Їжте й пийте, смачного вам за ті добрі діла, що ви чинили.
44. Воїстину, так Ми воздаємо тим, які чинять добро!
45. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
46. Їжте і користуйтесь малим, адже ж ви грішники!⁷⁰
47. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
48. А коли їм буде сказано: «Поклоніться Богові!», вони не поклоняться!
49. В той день горе тим, які вважали Коран оманою!
50. Тож в яку ще розповідь після цього вони увірують?!

СУРА СІМДЕСЯТЬ ВОСЬМА—«ВІСТКА»

мекканська, і в ній 40 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Маарідж» — «Східці»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Про що вони питаютъ один⁷¹ одного?
2. Про велику вістку,
3. Відносно якої у них різні думки.
4. Але ж ні, вони довідаються.
5. Ще раз ні, вони довідаються!
6. Чи не Ми сотворили землю рівною,
7. А гори високими?
8. І вас Ми сотворили парами,
9. А ваш сон сотворили заспокійливим,
10. І ніч сотворили покровом,
11. А день сотворили як час для того, щоб жити.
12. І над вами Ми сотворили сім міцних сфер.
13. І сотворили світило, яке яскраво палає.
14. І Ми спустили з дощових хмар щедрі зливи.
15. Водою Ми змусили прорости злаки та інше зілля
16. І буйні сади.
17. Воїстину, вирок буде виконано в призначений день!
18. У той день, коли засурмлять сурми і ви прийдете юрбами,
19. І небеса відкриються й стануть воротами,
20. А гори розкришаться і зробляться хмарою пилу,

21. Воїстину, геєна вогненна стане пасткою
22. Для тих, що гнітили справедливість, їхнім пристанищем.
23. Вони залишаться в ній на століття.
24. Не матимуть вони там ні проходи, ні пиття,
25. Окрім окропу та гною!
26. Ось така їм буде винагорода!
27. Воїстину, вони не чекали розплати
28. І вважали обманом Наши знамення.
29. А Ми порахували кожну річ, записавши все до крихти!
30. Тож маєте тепер по заслугі, а Ми не додамо вам нічого, крім карі.
31. Воїстину, для благочестивих буде місце рятунку,
32. Сади і виноградні лози,
33. І повногруді дівчата
34. Та повна чара.
35. Не почують вони там ні суєслів'я, ні звинувачення в омані.
36. Це буде віддякою від твоого Господа, його даром, його відплатою.
37. Всемилостивого Господа небес, землі та того, що є між ними. Вони будуть не владні звернутися до нього зі словом.
38. У той день, коли Дух та ангели стануть рядами, вони не говоритимуть, крім того, кому дозволить Всемилостивий, і Він скаже справедливе слово.
39. Цей день є Істиною, і той, хто захоче, той вибере собі шлях повернення до свого Господа!
40. Воїстину, Ми перестерігали вас про близьку кару. В той день людина побачить, що натворили її руки, і скаже невірний: «О, якби-то я був порохом!»

СУРА СІМДЕСЯТ ДЕВ'ЯТА «(АНГЕЛИ), ЩО ВИРИВАЮТЬ (ДУШІ З ТІЛ)»
mekkans'ka, i v niy 46 aytov. Provozvishena pisly suri «An-Naba» — «Vistka»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. І клянуся тими (ангелами), що силоміць виривають (душі грішників з їхніх тіл).
2. Клянуся й тими (ангелами), які легко виймають (душі)⁷².
3. Клянуся тими, що плинно плавають.
4. Клянуся тими, які стрімко несуть душі праведників у рай.
5. Клянуся тими, які вершать справи самого Бога.
6. В той день, коли сурма, яка потрясає землю, струсне (її),
7. А вслід за нею пролунає другий гук сурми,
8. В той день затремтять серця людей.
9. І погляди їхні поникнуть...
10. (Тепер) вони⁷³ говорять: «А хіба по смерті ми знову оживемо?
11. Адже від нас залишаться лише зотлілі кості?»
12. Тоді вони мовлять: «Ось коли повернення даремне!»
13. Тоді пролунає один крик,
14. І вони опиняються в пекельному вогні.
15. А чи знаєш ти цей випадок з Мусою,
16. Коли його викликав до себе Господь у священній долині Това?
17. Йди до фараона, бо він перейшов межу справедливості,
18. І скажи йому: «Чи не слід тобі очиститися від бруду гріхів?
19. Я поведу тебе до Господа твого, і ти звідаєш, що таке страх Божий».
20. І він показав йому віщий знак.
21. А фараон звинуватив Мусу в обмані й не послухав.
22. І знову став чинити неправедні, ще гірші діла.
23. Зібравши людей, він проголосив:

24. «Я ваш найвищий Господь!»
25. І Бог покарав його в майбутньому житті і в цьому.
26. Воїстину, ця розповідь підкріпить тих, хто боїться Бога!
27. Що важче створити: вас чи небо? А Він же створив його,
28. Звів його склепіння та співрозмірив його,
29. І затъмарив його ніч та освітлив його ранок.
30. А після цього розпростер землю.
31. Вивів з неї воду її на пасовиська.
32. І гори — Він же утверджив їх
33. На користь вам і вашій худобі.
34. А коли прийде найбільша біда,
35. В той день людина згадає, що вона робила.
36. І пекельний палаючий вогонь заблісне лише тому, хто його побачить.
37. А щодо того, хто нехтував справедливістю
38. І віддав перевагу земному життю,
39. То, воїстину, геєна вогненна — ось його притулок.
40. А щодо того, хто боявся Господа свого і стримував душу свою від лихих пристрастей,
41. То, воїстину, рай — ось його житло.
42. Вони питают тебе про ту годину: «Коли ж вона настане?»
43. Навіщо тобі згадувати її?
44. Твоєму Господові відомо час приходу її.
45. Ти ж тільки перестерігаєш тих, хто боїться її.
46. Того дня, як вони побачать її, їм покажеться, неначе вони жили тільки вечір або ранок.

СУРА ВІСІМДЕСЯТА — «ВІН НАСУПИВСЯ»

мекканська, і в ній 42 аяти. Провозвіщена після сури «Ан-Наджм» — «Зоря»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Він насупився і відвернувся.
2. Тому, що до нього підійшов сліпий⁷⁴.
3. Як ти дізнаєшся, що він може очиститися
4. Або що він схаменеться і це піде йому на користь?
5. А щодо того, хто розбагатів.
6. То ти звернися до нього,
7. Хоча й не ти відповідаєш за те, що він не очищається від скверни.
8. А щодо того, хто приходить до тебе залюбки
9. І відчуває страх перед Богом,
10. То ти відвертався від нього...
11. Але ж ні! Це нагадування,
12. І хто захоче, хай пам'ятає його...
13. Він, Коран, є в преславних сувоях,
14. Чудових, пречистих,
15. Написаних руками писарів
16. Шляхетних і праведних.
17. Хай би вбило ту людину, яка вона невірна!
18. З чого Він сотворив її?
19. З краплі! Створив людину і дав їй зgrabne тіло.
20. Потім полегшив їй дорогу.
21. Після того умертвив її і поховав.
22. А потім воскресив, коли захотів.
23. Але ж ні! Людина не чинить того, що Він велів їй!

24. Тож нехай гляне людина на свою їжу!
25. Воїстину. Ми щедро напоїли землю водою.
26. Потім розсікли її тріщинами.
27. І виростили на ній злаки,
28. І виноград, і конюшину,
29. І оливки, і пальми,
30. І густі фруктові сади,
31. І овочі, і рослини
32. На користь вам і вашій худобі.
33. А коли людина почує гук сурми
34. В той день, коли чоловік утече від свого брата,
35. Від своєї матері та від свого батька,
36. Від своєї дружини і від своїх дітей,
37. Тоді в кожного з них буде достатньо клопоту.
38. В той день будуть і ясні обличчя,
39. Усміхнені, радісні.
40. І будуть в той день обличчя, вкриті пилокою.
41. Їх настигла пилюка!
42. Ось вони і є невірні та нечестиві!

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ПЕРША — «ЗГОРТАННЯ»

mekkans'ka, i v nii 29 aijatov. Provovzvishena pisej suri «Aль-Масад» — «Пальмові волокна»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Коли сонце загорнеться в морок,
2. І зорі впадуть униз,
3. І коли зрушаться гори,
4. І коли вагітні верблюдиці на десятому місяці залишаться без догляду⁷⁵,
5. І коли зберуться дикі звірі,
6. І коли моря переповняться,
7. І коли душі з'edнаються,
8. І коли будуть питати дівчинку, поховану живцем,
9. За який гріх її вбито?⁷⁶
10. І коли сувої розгорнутися,
11. І коли небо буде зірване,
12. І коли пекло буде розпалене,
13. І коли рай буде наблизений,
14. Душа довідається, що вона собі приготувала.
15. Та ні! Клянуся планетами,
16. Які пливуть по небу і ховаються вдень,
17. І ніччю, коли вона темніє,
18. І світанком, коли він займається.
19. Воїстину, ось це є слово шляхетного посланця,
20. Міцного перед Володарем небесного престолу, могутнього,
21. Того, якому коряться, і, до того ж, гідного довір'я.
22. І ваш краянин не божевільний шаленець⁷⁷.
23. Адже він бачив Його на ясному небосхилі.
24. І він не приховує від людей заповітне.
25. І він (Коран) не є словом шайтана, битого камінням.
26. Тож куди ви йдете??!
27. Адже це напучування для всього світу!

28. Для того з вас, хто бажає бути праведним,
29. Але ви цього не захочете, якщо того не забажає Бог, володар світів!

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ДРУГА — «РОЗКОЛЮВАННЯ»

мекканська, і в ній 19 айтів.

Провозвіщена після сури «Ан-Назі'ат» — «(Ангели), що виривають (душі із тіл)»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Коли небо розколеться,
2. І коли зорі розсипляться,
3. І коли моря переповняться,
4. І коли могили спорожніють,
5. Тоді душа довідається, що вона чинила раніше і що робитиме згодом.
6. О людино! Що змусило тебе збунтуватися проти твого Господа прещедрого,
7. Який створив тебе, зробив тебе досконалим, зграбним,
8. Надавши тобі такої подоби, якої Він сам захотів?!
9. Так ні! Вони вважають Страшний Суд вигадкою!
10. Але ж над вами є охоронці,
11. Шляхетні писарі⁷⁸.
12. Вони знають усе, що ви чините...
13. Адже праведники, звичайно, перебуватимуть у блаженстві,
14. А нечестиві, воістину, перебуватимуть у пекельному вогні.
15. Вони горітимуть у ньому в день Страшного Суду!
16. І нікуди вони не сковаються від нього!
17. А хто пояснить тобі, що таке день Страшного Суду?!
18. А хто розтлумачить тобі, що таке день Страшного Суду?!
19. В той день жодна душа не захистить від карі іншу душу, бо в той день усі діла належатимуть Богові!

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ТРЕТЬЯ — «ТИ, ЩО НЕДОВАЖУЮТЬ І НЕДОМІРЮЮТЬ»

мекканська, і в ній 36 айтів.

Провозвіщена після сури «Аль-Анкабут» — «Павук», і вона є останньою сурою, провозвіщеною в Мецці

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Горе тим, що недоважують і недомірюють!
2. Тим, які міряють, купуючи собі, ретельно,
3. А коли самі продають, то недоважують і недомірюють.
4. А чи не думали ці хитруни, що їх воскресять
5. Великого дня,
6. Того дня, коли люди стануть перед Господом світів?!
7. Але ж ні! Книга нечестивих грішників вже в Сіджджіні!⁷⁹
8. А як пояснити тобі (Мохаммеде), що таке Сіджджін?
9. Це написана книга!
10. В той день горе тим, що називають тебе ошуканцем!
11. (Горе тим,) які вважають оманою день Страшного Суду.
12. Його вважає оманою тільки грішний злочинець.
13. Коли йому читають наші аяти, він каже: «Це ж казки старожитніх людей».
14. Але ж ні! Однак їхні серця вже поржавіли від того, що вони придбали.
15. Але ж ні! В той день вони, воістину, будуть закриті запоною від свого Господа.

16. Потім вони горітимуть у пекельному вогні.
17. І буде їм сказано: «Цей вогонь ви вважали оманою!»
18. Але ж ні! Воїстину, книга благочестивих в Іллійуні⁸⁰.
19. А як пояснити тобі, що таке Іллійун?
20. Це написана книга!
21. Наближені до Бога свідчать про неї.
22. Воїстину, адже благочестиві є в благодаті.
23. Подивишся, коли вони лежатимуть на ложах.
24. На їхніх обличчях ти пізнаєш всю красу блаженства.
25. Поять їх витриманим вином.
26. Запечатане воно мускусом, і ті, хто прагне скуштувати його, нехай заслужать на це право.
27. І питимуть його, змішуючи з водою Тесніма,
28. Джерела, з якого п'ють наближені до Бога.
29. Воїстину, ті, які грішили й сміялися з тих, що увірували,
30. І коли проходили повз них, підморгували одні одним,
31. А коли поверталися до своїх родин, то весело жартували,
32. А коли бачили їх, казали: «Воїстину, це ті, що заблукали!»
33. І вони не були послані охоронцями над ними.
34. Але в той день ті, що увірували, посміються над невірними,
35. Подивляться на них, лежачи на ложах,
36. Чи буде віддячено невірним за те, що вони чинили?

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ЧЕТВЕРТА — «РОЗКРИТТЯ»

мекканська, і в ній 25 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Інфітар» — «Розколювання»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Коли небо розвернеться
2. І послухає свого Господа і буде вірне Його велінням,
3. І коли земля розпросториться
4. Та викине те, що в ній, і опустіє,
5. І послухає свого Господа, і буде вірна Його велінням...
6. О людино! Ти з труднощами прагнеш до свого Господа і зустрінеш Його.
7. А з тим, кому буде дана книга його вчинків в правицю,
8. Розрахунок буде недовгий.
9. І він повернеться веселий до своєї родини.
10. А щодо того, кому буде дано книгу його вчинків з-за спини його
11. Той проситиме смерті
12. Й горітиме в полум'ї пекла.
13. Воїстину, весело йому жилося в своєму домі.
14. Адже він думав, що Бог йому ні до чого.
15. Так, але ж Господь весь час бачить його!
16. Та ба! Клянуся вечірньою зорею,
17. І ніччю та всім, що вона приховує,
18. І місяцем уповні.
19. Ви неодмінно перейдете з одного життя в інше.
20. То чому ж вони не вірють?!
21. І коли читають Коран, не роблять поклону.
22. Однак ті, котрі не вірють, вважають його оманою.
23. Але Бог знає, що вони приховують у своїх серцях.
24. Тож нашли на них люту кару!
25. А тих, які увірували і чинили добрі діла, щедро винагороди!

СУРА ВІСІМДЕСЯТ П'ЯТА — «СУЗІР'Я»

мекканська, і в ній 22 айяти. Провозвіщена після сури «Аш-Шамс» — «Сонце»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся небом із сузір'ями Зодіака
2. І днем Страшного Суду,
3. І тим, хто свідчить про це, і тим, про що він свідчить.
4. Жителі рову пектимуться
5. У вогні, що матиме досить палива⁸²,
6. Коли вони сидітимуть над ним.
7. І вони на власні очі побачать те, що вчинили.
8. А вони осуджували праведників тільки за те, що ті увірували у всемогутнього, преславного Бога,
9. Якому належить влада над небесами І землею. Бог є свідок усьому!
10. Тим же, які мучили віруючих чоловіків та жінок і не покаялися, — воістину, їм буде кара в гесні вогненній. їм буде кара вогнем!
11. Тим же, які увірували в Бога і творили добре діла, воістину, для них відкриються райські сади, через які течуть річки, А це велике щастя!
12. Воістину, велика могутність твого Господа!
13. Він сотворяє людей і повертає їх у небуття.
14. Він є той, хто прощає і хто міцно любить.
15. Він преславний володар небесного престолу.
16. Він вершитель того, чого сам захоче.
17. Чи чув ти оповідання про війська,
18. Про фараона та самудян?
19. Однак ті, які не вірують, — вони жертви омані.
20. Адже Бог усюдисущий, він навколо них.
21. А це преславний Коран.
22. Записаний на скрижалах, які пильнусь вища сила.

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ШОСТА — «ЗОРЯ, ЯКА СХОДИТЬ УНОЧІ»

мекканська, і в ній 11 айятів. Про возвіщена після сури «Аль-Баляд» — «Місто»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся небом і зорею, що сходить уночі!
2. Як розтлумачити тобі, що таке зоря, яка сходить уночі?
3. Зоря, яка яскраво світить!
4. Воістину, над кожною душою є охоронець!
5. Тож нехай подивиться людина, з чого вона створена.
6. Створена з води, яка виливається.
7. Виливається вона з хребта та грудних кісток.
8. Воістину, Він може забрати людину до себе
9. В той день, коли таємниці розкриються,
10. І не буде тоді в неї сили, і ніхто їй не допоможе.
11. Клянуся небом з дощовими хмарами,
12. Клянуся потрісканою землею.
13. Це, воістину, є справжнє слово Боже,
14. І воно сказане не на жарт!
15. Вони замишляють свої заміри,
16. І я також замишляю свої заміри.

17. Тож тим часом залиш невірних у спокої, тим часом не квапся!

СУРА ВІСІМДЕСЯТ СЬОМА — «ВСЕВІШНІЙ»

мекканська, і в ній 19 аятів. Провозвіщена після сури «Ат-Таквір» — «Згортання»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Хвали ж ім'я свого Господа Всевишнього,
2. Який усе створив і привів до ладу,'
3. Який усе впорядкував і скерував
4. І який вкриває зеленою травою пасовиська,
5. А потім сушить їх ущент.
6. Ми дамо тобі прочитати Його слова, і ти їх не забудеш,
7. Крім тих, що Бог сам захоче. Він, воістину, знає явне і те, що приховане.
8. І Ми допоможемо тобі знайти найлегший шлях.
9. А ти нагадуй їм це вчення, якщо це нагадування дасть користь.
10. Той, хто боїться Бога, схаменеться.
11. Бо ховатиметься від Його очей, боячися лютої карі,
12. Боячися, що горітиме в страшному вогні.
13. Він не помре в ньому, але й не житиме.
14. Буде благоденствувати лише той, хто очистився
15. І згадав ім'я Господа свого та помолився.
16. Але ж вас вабить життя на цім світі.
17. А потойбічне життя краще і довше!
18. Воістину, це написано в сувоях перших пророків,
19. В сувоях Ібрахіма і Муси!

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ВОСЬМА — «ТЕ, ЩО НЕСПОДІВАНО ПОКРИВАЄ»

мекканська, і в ній 26 аятів. Провозвіщена після сури «Аз-Заріят» — «Ті, які розвіють»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Чи дійшла до тебе розповідь про те, що несподівано покриває?⁸³
2. В той день обличчя будуть смиренні⁸⁴,
3. Змарнілі й зморені,
4. Горітимуть вони в скаженому вогні,
5. Пойтимуть їх з джерела, яке горить,
6. І не буде в них жодної їжі, крім колючих трав.
7. А ними не наситишся і не потамуєш голоду!
8. В той день веселі обличчя,
9. Задоволені винагородою,
10. Побачиш у райських кущах.
11. Там не почуєш сусілів'я,
12. Там є джерело з протічною водою,
13. Там на помостах стоять ложа
14. І розставлені чаши,
15. Розкладені рядами подушечки
16. Й порозстелювані килими.
17. Невже вони не бачать верблюдів, як вони створені,
18. Не бачать неба, як воно підняте,
19. Не бачать гір, як вони височать,
20. І землі, як вона розпростерта?

21. Тож нагадуй їм про це, адже ж твій обов'язок — нагадувати!
22. Ти ж не повинен наглядати над ними!
23. Тільки тих, що відвернулися від тебе і були невірні,
24. Бог скарає найлютішою карою!
25. Воїстину, всі вони повернуться до Нас,
26. І Нашим обов'язком буде розквітатися з ними.

СУРА ВІСІМДЕСЯТ ДЕВ'ЯТА — «ЗІРНИЦЯ»

мекканська, і в ній 30 айтів. Проголошена після сури «Аль-Лейл» — «Ніч»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся зірницею
2. І десятьма ночами⁸⁵,
3. Клянуся парним і непарним⁸⁶,
4. І ніччю, коли вона настає!
5. Чи не так має клястися той, хто дав обітницю Богові?
6. Чи ти бачив, як вчинив твій Господь з племенем Ад?⁸⁷
7. І з мешканцями Ірема, міста, що писалося колонадами,
8. Подібних до яких ще не споруджували в цьому kraю?
9. Та з самудянами, які висікали свої житла в скелях?
10. Та фараоном, який садив людей на палі?
11. Які чинили беззаконня в своїх краях
12. І множили в них несправедливість?
13. Таж шмагнув їх Господь бичем своєї кари.
14. Воїстину, Господь твій вичікує, як у засідці.
15. А коли Господь випробовує людину ласкою та благодіяннями, вона каже: «Мій Господь облагодіяв мене!»
16. Коли ж Він випробовує її, урізуєчи міру хліба насущного, вона каже: «Мій Господь не милосердий до мене!»
17. Але ж ви самі не милосерді до сироти!
18. І не охочі нагодувати убогого.
19. Ви ж бо проїдаєте всю свою спадщину
20. І любите тільки своє багатство.
21. Та ба! Коли земля буде розрівняна,
22. І прийде твій Господь та ангели ряд за рядом,
23. І коли постане геєна, аж тоді згадає людина... Але що їй тоді це згадування?!
24. Чоловік скаже: «Якби ж то я знова заздалегідь, як треба жити на цім світі...»
25. Та ніхто не покарає його так, як Господь,
26. І ніхто не зв'яже його такими міцними путами...
27. О ти, душа, що упокоїлася!
28. Повернися ублаготвореною до свого Господа, щоб Він ублаготворився.
29. Ввійди в число Моїх рабів!
30. Ввійди в Мій рай!

СУРА ДЕВ'ЯНОСТА — «МІСТО (МЕККА)»

мекканська, і в ній 20 айтів. Провозвіщена після сури «Каф»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Не клянуся я цим містом!
2. Бо ти, пророче, тут беззахисний.

3. Ні, не клянуся прабатьком Адамом і тим, що він сотворив.
4. Ми сотворили людину, щоб вона була в журбі.
5. Чи вона вважає, що ніхто її не переможе?
6. Чоловік каже: «Я розтринькав величезне багатство!»⁸⁸
7. Чи він вважає, що ніхто не бачив, як було в дійсності?
8. Чи ми не дали йому двоє очей,
9. Язык і губи
10. I повели його на Дві висоти?⁸⁹
11. Ale він не пішов по цій крутій дорозі.
12. A як розтлумачити тобі, що таке ця крута дорога?
13. Це коли ти звільниш раба
14. Або нагодуєш у голодний рік
15. Сироту-родича
16. Чи убогого злидаря.
17. A той, хто це зробить, потім приєданається до тих, які увірували в Бога й заповіли один одному терпіння, заповіли співчуття та милосердя.
18. Такі стануть праворуч.
19. A ті, котрі не вірять в наші знамення, такі стануть ліворуч.
20. I над ними зведеться склепіння вогню.

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО ПЕРША — «СОНЦЕ»

мекканська, і в ній 15 айтів, Провозвіщена після сури «Аль-Кадр» — «Призначення»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся сонцем та його ранішнім світлом,
2. I місяцем, що йде слідом за ним,
3. I днем, що випромінює його блиск,
4. I ніччю, коли вона закриває його,
5. I небесами та Тим, хто сотворив їх,
6. I землею та Тим, хто розпростер її,
7. Й душою та Тим, хто сотворив її,
8. I вселив у неї безчестя і благочестивість!
9. Благоденствуєвав той, хто очистив її.
10. I потерпав той, хто затаїв її.
11. Самудяни в своїй несправедливості оголосили (пророка Саліха) дурисвітом та брехуном^{89a}.
12. I коли виступив (Кідар ібн Саліф) —найнечестивіший з них⁹⁰,
13. Тоді сказав їм посланець Бога: «Бережіть верблюдицю Бога, поїть її!»
14. Ale вони оголосили його дурисвітом та брехуном і підрізали її сухожилки.
15. Не злякавшися, що їх спостигне кара.

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО ДРУГА — «НІЧ»

мекканська, і в ній 21 аят. Провозвіщена після сури «Аль-Аля» — «Всевишній»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся ніччю, коли вона все покриває мороком,
2. Клянуся днем, коли він осяває все світлом,
3. I Тим, хто сотворив чоловіка і жінку, —
4. Воїстину, у вас різні клопоти та турботи.
5. A щодо того, хто роздавав і дарував, то він і Бога боявся,

6. І шанував істину,
7. Ми поведемо його до щастя.
8. А щодо того, хто був скупий і збагачувався
9. І волів жити неправдою,
10. То Ми поведемо його до мук і страждань.
11. І не допоможе йому його багатство, коли він буде гибіти.
12. Воїстину, нам належить вести людей праведним шляхом.
13. І нам належить життя майбутнє і теперішнє.
14. Тому я перестерігаю вас від страшного вогню.
15. В ньому горітиме тільки найбільший нечестивець,
16. Який вважав оманою наші знамення і відвернувся від них.
17. Але праведнику цей вогонь не загрожує —
18. Тому, хто жертвує своїм майном, щоб очиститися.
19. І ніхто ні за яку винагороду не відкупиться від Божої кари.
20. Аби тільки побачити обличчя Всешинього Господа.
21. І він буде задоволений цим.

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО ТРЕТЬЯ — «РАНОК ПІСЛЯ СХОДУ СОНЦЯ»
мекканська, і в ній 11 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Фаджр» — «Зірница»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся ранком після сходу сонця,
2. Клянуся ніччю, коли вона спадає на землю.
3. Господь твій не покинув тебе і не возненавидів.
4. І майбутнє життя для тебе буде краще, ніж теперішнє.
5. Твій Господь обдарує тебе, і ти будеш задоволений.
6. А чи Він не знайшов тебе сиротою і не дав притулку?
7. Чи не знайшов Він тебе заблуканим і не повів праведним шляхом?
8. Чи не знайшов Він тебе бідним і чи не збагатив?
9. А щодо сироти, то ти його не кривдь!
10. Щодо жебрака, то не проганяй його!
11. А щодо милості твого Господа, то сповіщай про неї!

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО ЧЕТВЕРТА — «РОЗКРИТТЯ»
мекканська, і в ній 8 аятів. Провозвіщена після сури «Ад-Духа» — «Ранок після сходу сонця»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Чи не розкрили Ми тобі твою душу?
2. І чи не зняли з тебе твій тягар,
3. Який обтяжував твою спину?
4. І чи не підтвердили Ми твою добру славу?
5. Воїстину, після труднощів буває полегшення.
6. Воїстину, з труднощами буває полегшення.
7. А коли ти закінчиш свою проповідь, трудися далі
8. І моли твого Господа!

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО П'ЯТА — «СМОКВА»

мекканська, і в ній 8 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Бурудж» — «Сузір'я»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся смоквою та оливковим деревом!⁹¹
2. І горою Сінай!⁹²
3. І цим безпечним містом Меккою!
4. Ми сотворили людей, дали їм зграбне тіло,
5. А потім знову перетворили їх на глину.
6. Крім тих, які увірували та чинили добре діла, а тому буде їм щедра винагорода.
7. То чому ж люди й досі вважають, що Божий суд це твоя вигадка?
8. А хіба Бог не є найсправедливіший із судей?!

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО ШОСТА — «ЗАГУСЛА КРОВ»

мекканська, і в ній 19 айтів, і вона є першою сурою з Корану, яка була провозвіщена

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Читай! Бо ім'я твого Господа, який сотворив,
2. Створив людину із згустка крові.
3. Читай! А твій Господь найщедріший
4. Навчив людину тростиновим пером,
5. Навчив людину того, чого вона не знала.
6. Але ж ні! Воїстину, людина бунтує⁹³,
7. Тому що хоче стати сама собі паном.
8. Але ж, воїстину, вона ще повернеться до твого Господа!
9. Хіба ти не бачив того, який перешкоджав
10. Нашому рабові молитися Нам?
11. Чи ти бачив його на праведному шляху?
12. Чи заохочував побожних?
13. Хіба ти не бачив, як він звинувачував тебе в дурисвітстві та брехні і відвернувся від справжньої віри?
14. Хіба він не знав, що Бог усе бачить?
15. Але ж ні! Якщо він не стримається, то Ми намнемо йому чуба⁹⁴,
16. Його грішного чуба!
17. І тоді нехай він скликає своїх поплічників.
18. Але й я скличу небесне воїнство!
19. Але ж ні! Ти не слухай його, а поклонися⁹⁵ Богові й наблизся до Нього.

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО СЬОМА — «ПРИЗНАЧЕННЯ»

мекканська, і в ній 5 айтів. Провозвіщена після сури «Абаса» — «Він насупився»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Воїстину, Ми зіслали тобі його⁹⁶ в Ніч Призначення⁹⁷.
2. А як розтлумачити тобі, що таке Ніч Призначення?
3. Ніч Призначення краща за тисячу місяців!
4. У цю ніч ангели та Святий Дух сходять по волі Господа твого зі всіма Його веліннями.
5. Вона — це мир до ранішньої зорі!

СУРА ДЕВ'ЯНОСТО ДЕВ'ЯТА — «ЗЕМЛЕТРУС»
мекканська, і в ній 8 айтів. Провозвіщена після сури «Ан-Ніса» — «Жінки»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Коли земля затрясеться своїм страшним струсом
2. І викине свій вміст,
3. І скаже людина: «Що з нею?»
4. В той день земля розповість усе, що знає,
5. Тому що Господь твій повідомить її про все.
6. В той день люди вийдуть з землі поодинці, і їм покажуть їхні діла.
7. І хто вчинив добро вагою з порошинку, той побачить його,
8. І хто вчинив зло вагою з порошинку, той теж побачить його!

СУРА СОТА — «ТИ, ЩО ШВИДКО МЧАТЬ»
мекканська, і в ній 11 айтів. Провозвіщена після сури «Аль-Асар» — «Надвечір'я перед заходом сонця»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся тими, що швидко мчать, захекані,
2. Клянуся конями, що висікають іскри копитами,
3. Клянуся тими, що нападають спозаранку⁹⁸.
4. Вони зняли хмару куряви
5. І вдерлися гуртом.
6. Воістину, людина невдячна до свого Господа,
7. І вона сама свідок тому.
8. Воістину, вона міцна в любові до благ цього світу.
9. Хіба ж вона не знає, що коли земля викине те, що в могилах,
10. Тоді виявиться все, що ховалося в душі.
11. Воістину, в той день їхній Господь знатиме все про них!

СУРА СТО ПЕРША — «ДЕНЬ СТРАШНОГО СУДУ»
мекканська, і в ній 11 айтів. Провозвіщена після сури «Корейш» — «Корейшити»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Страшний Суд.
2. Що таке Страшний Суд?
3. Як розтлумачити тобі, що таке Страшний Суд?
4. У той день люди розлетяться, неначе міль,
5. А гори будуть, неначе клоччя вовни...
6. А в кого гирі будуть важкі,
7. То його чекатиме райська втіха,
8. А в кого гирі будуть легкі,
9. Того прийме в обійми пекло.
10. А як розтлумачити тобі, що таке пекло?
11. Пекло це геєна вогненна.

СУРА СТО ДРУГА — «ПОХВАЛЬБА БАГАТСТВОМ»

мекканська, і в ній 8 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Каусар» — «Достаток»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Вам приємно хвалитися багатством,
2. Доки ви не ступили в могилу.
3. Та ба! У вас ще відкриються очі!
4. Та ба! У вас ще відкриються очі!
5. Та ба! Якби ж то у вас широко відкрилися очі...
6. Ви неодмінно побачите палаючий вогонь!
7. Неодмінно побачите його на власні очі!
8. В той день вас неодмінно запитають, чи тішили ви своє тіло.

СУРА СТО ТРЕТЬЯ — «НАДВЕЧІР'Я ПЕРЕД ЗАХОДОМ СОНЦЯ»

мекканська, і в ній 3 аяти. Провозвіщена після сури «Аш-Шарх» — «Розкриття»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Клянуся надвечір'ям перед заходом сонця!
2. Воїстину, людина гине в омані,
3. Окрім тих, якіувірували, творили добре діла, заповідали одні одним істину й заповідали одні одним терпіння".

СУРА СТО ЧЕТВЕРТА — «ОГУДНИК»

мекканська, і в ній 9 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Кійама» — «Воскресіння (із мертвих)»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Горе кожному огудникові-наклепникові!
2. Котрий нагріб собі добра і все порахував.
3. Він гадає, що відкупиться ним від смерті.
4. Та ба! Його пошпурять у пекельну піч!
5. Як розтлумачити тобі, що таке пекельна піч?
6. Це всеспопеляючий вогонь Бога,
7. Який палить серця.
8. Воїстину, він схований під склепінням, закритим з усіх сторін,
9. На високих колонах.

СУРА СТО П'ЯТА — «СЛОН»

мекканська, і в ній 5 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Кафірун» — «Невірні»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Чи ти бачив, як вчинив твій Господь із супутниками слона?¹⁰⁰
2. Чи не прирік Він їхні хитрощі на невдачу?
3. І послав Він проти них зграї птахів.
4. Вони кидали в них шматки цегли.
5. І Він потовк їх, і вони стали наче витоптана нива.

СУРА СТО ШОСТА — «КОРЕЙШИТИ»

мекканська, і в ній 4 аяти. Провозвіщена після сури «Ат-Тін» — «Смоква»

1. За єднання корейшитів,
2. За їх єднання в мандрах взимку та влітку!
3. Нехай же вони поклоняються Господові цього дому¹⁰¹,
4. Який давав їм їсти і врятував від голоду та охоронив їх від бедуїнів.

СУРА СТО СЬОМА — «МИЛОСТИНЯ»

(*АБО «ЧИ ДУМАВ ТИ?»*)

Перші три аяти мекканські, решта — медінські, і всього в ній 7 аятів. Провозвіщена вона після сури «Ат-Такасур» — «Похвальба багатством»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Чи думав ти про того, хто справжню віру вважає оманою?
2. А це ж той, який проганяє сироту
3. І не хоче нагодувати убогого¹⁰².
4. І горе тим молільникам,
5. Які недбалі в своїх молитвах,
6. Тим, які прикидаються і лицемірять
7. І не хочуть давати милостиню.

СУРА СТО ВОСЬМА — «ДОСТАТОК»

мекканська, і в ній 3 аяти, Провозвіщена після сури «Аль-Адіят» — «Ті, що швидко мчать»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Воістину, Ми подарували тобі достаток благ!
2. Тож помолися своєму Господові і принеси йому жертву!
3. Воістину, той, хто обмовляє тебе, сам залишиться без синів¹⁰³.

СУРА СТО ДЕВ'ЯТА — «НЕВІРНІ»

мекканська, і в ній 6 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Маун» — «Милостиня»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Скажи їм: «О ви, невірні!
2. Я не буду поклонятися тому, чому поклоняєтесь ви,
3. І ви не поклоняйтесь тому, чому поклоняюся я,
4. Бо й я не поклоняюся тому, чому поклоняєтесь ви:
5. Адже ж ви не поклоняєтесь тому, чому поклоняюся я!
6. У вас — своя віра, в мене — своя!»

СУРА СТО ДЕСЯТА — «ДОПОМОГА»

Вона провозвіщена в МініІОІ під час прощальної мандрівки в Мекку, а тому вважається медінською. Вона є останньою із сур, які провозвіщалися. В ній 3 аяти. Провозвіщена після сури «Ат-Тауба» — «Каяття»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Коли прийде допомога Бога і перемога Його,
2. І ти побачиш, як люди натовпами переходитимуть у істинну віру,
3. Тоді в ослав Господа свого і моли прощення в Нього! Воістину, Він завжди був усепрощаючий!

СУРА СТО ОДИНАДЦЯТА — «ПАЛЬМОВІ ВОЛОКНА»

мекканська, і в ній 5 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Фатіха» — «Сури, що відкриває Книгу»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Нехай пропадуть обидві руки Абу Лягаба¹⁰⁵, і нехай він сам пропаде!
2. Не матиме він пожитку ні з успадкованого добра, ні з того, що сам придбав,
3. Бо судилося йому горіти у пекельному вогні,
4. А його жона підноситиме дрова,
5. І на її шиї буде мотуз із пальмових волокон.

СУРА СТО ДВАНАДЦЯТА — «ЩИРЕ ВИЗНАННЯ»

мекканська, і в ній 4 аяти. Провозвіщена після сури «Ан-Нас» — «Люди»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Скажи їм: «Він Бог єдиний,
2. Бог вічний.
3. Він нікого не народив і ніким не народжений¹⁰⁶.
4. І ніхто не є рівний Йому!»

СУРА СТО ТРИНАДЦЯТА — «СВІТАНОК»¹⁰⁷

мекканська, і в ній 5 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Філь» — «Слон»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Скажи: «Я прошу захисту в Господа світанку
2. Від зла того, що Він створив,
3. Та від зла пітьми, коли вона западає увечері.
4. Від зла ворожбіток, що попльовують на вузли,
5. І від зла завидіючого, коли той завидує».

СУРА СТО ЧОТИРНАДЦЯТА — «ЛЮДИ»

мекканська, і в ній 6 аятів. Провозвіщена після сури «Аль-Фаляк» — «Світанок»

В ім'я всемилостивого, всемилосердного Бога.

1. Скажи: «Я прошу захисту в Господа людей,
2. Царя людей,
3. Бога людей,
4. Від зла спокусника, який відступає при згадці імені Бога¹⁰⁸,
5. Спокусника, який нашпітує злі помисли в серця людей,
6. Від злих джинів¹⁰⁹ та лихих людей!»

(КІНЕЦЬ КОРАНУ)

Перекладено за виданням; Аль-Кур'ан аль-хакім. Аль-Амірія. 1968. Каїр.

Примітки

¹ Дослівно означає «ряд каменів, ряд цеглин у стіні». Так Мохаммед називав окреме своє одкровення чи фрагмент з нього. Після смерті пророка назву сур одержали окремі розділи відредагованого Корану.

² Цей розділ стоїть першим лише тому, що мусульмани вважають його найважливішою молитвою, яку найчастіше повторюють.

³ Мусульманські богослови давно намагаються встановити, в якому місці були провозведені ті чи інші розділи або фрагменти Корану. Інколи це вдається, але не завжди.

⁴ Мохаммед вважав кожен вірш священної книги чудом, по-арабськи «айя». Оскільки термін «вірш» викликає в українського читача дещо інші асоціації, ми вирішили залишити арабський термін без змін.

⁵ Ці епітети по суті є синонімами, і різниця між ними лише та, що епітет «ар-рахман» характеризує Бога, як милосердного до тих, що заслужили на милосердя, епітет «ар-ра-хім» характеризує Бога, як милосердного навіть до тих, хто не вартий такого милосердя, навіть до найбільших грішників.

⁶ Слово «іляг», тобто «бог», в арабській мові давно зрослося з означеним артиклем «аль-», давши слово «Аллах» — дослівно «цей бог», або просто «Бог».

⁷ Побожні мусульмани вважають, що тут мова йде про пророків, святих та праведників.

⁸ Щоб пояснити своїм послідовникам, чому священні книги іудеїв так сильно розходяться з Кораном, Мохаммед твердив, що іудеї деякі з тих одкровень, які були послані Богом через їхніх пророків, або забули, або спотворили (сура 5, айят 13), дещо приховали(сура 2, айят 174), а деякі слова та вирази в Божих книгах поміняли місцями чи переставили (сура 5, айят 13; сура 5, айят 41; сура 4, айят 46), чим заслужили на Божий гнів, тому під тими, «що прогнівили Тебе», тобто Бога, слід розуміти іудеїв.

⁹ Згодом аналогічні звинувачення Мохаммед робив і християнам, бо вважав, що вони блукають у мороці невігластва, хоча й стоять значно більше до «істинної віри», ніж іудеї. В дійсності, як показали численні дослідження, і в Корані, і в ісламі, як релігії, є значно більше елементів іудаїзму, ніж у християнстві.

¹⁰ Сура названа так тому, що цю тварину згадано в 67-м айяті.

¹¹ У Корані є такі «таємничі», чи «магічні», буквосполучення, справжнього змісту яких ніхто не знає. Сучасні європейські дослідники майже одностайно погоджуються, що ці загадкові літери означають імена тих чи інших власників коранічних фрагментів, які позичали свої списки Зейдові ібн Сабітові, коли той редактував текст Корану. Могли це бути й помітки власників списків. Так, наприклад, вважається, що А.Л.М могло бути скороченням напису — «Амара лі Мохаммед» — «Наказав мені (записати це) Мохаммед».

¹² Цей айят інколи ще називають «Айятом трону» або «Божим престолом». За уявленнями середньовічних мусульман, трон Бога, який «вміщає в собі небеса і землю», був «найвищим» місцем у цілому всесвіті.

¹³ В сучасних виданнях Корану це слово, надруковане над текстом, повинно нагадувати слухачам чи читачам, що, дійшовши до цього місця, слід зробити поклон на честь Бога.

¹⁴ Тобто за небом і землею.

¹⁵ Тобто якого немає ніде на землі і який є лише на небесах.

¹⁶ Бог говорить про себе в першій особі множини,

¹⁷ Слово «бахр» по-арабськи означає і море, і велику річку. В даному випадку мова йде про Червоне море та річку Євфрат, які були відомі арабам ще задовго до виникнення ісламу.

¹⁸ «Піски». Так називався край, розташований на південному узбережжі Аравійського півострова між Оманом та Хадрамаутом, де проживав стародавній народ (чи плем'я) Ад, який, згідно з легендою, Бог винищив бурею чи самумом за його гріхи.

¹⁹ Тогочасне арабське прокляття.

²⁰ Це вже слова Бога, звернені до Мохаммеда.

²¹ Тобто біблейського праотця Авраама.

²² Мова йде про місто, згодом зруйноване за гріхи його жителів.

²³ Дослівно: «один будинок мусульман». У нашому перекладі термін «мусульмани» ми даємо розширене, тобто так, як його розуміли сучасники Мохаммеда.

²⁴ Так по-арабськи звучить ім'я біблейського Мойсея.

²⁵ Назва цього народу чи племені походить від Ада, який був правнуком легендарного сина Ноя — Сема (в новогрецькому читанні Сіма).

²⁶ Так араби називають біблейського Ноя.

²⁷ Це означає, що для тих, які не увірували в Коран та проповіді Мохаммеда, буде горе в день Страшного Суду.

²⁸ Мова йде про храм на небі, який, за уявленнями середньовічних мусульманських богословів, є копією храму Кааби. Цей храм щодня обходять тридцять тисяч ангелів.

²⁹ На цьому опис раю закінчується. Далі йде інший фрагмент.

³⁰ Мається на увазі Коран.

³¹ Тобто Мохамчед.

³² Цими словами пророк хоче сказати, що то не був самообман.

³³ За уявленнями мусульман це лотосове дерево росте на сьомому небі біля самого престолу Бога, на межі, за яку не сміють переступити ні ангели, ні найбільші пророки.

³⁴ Назви ідолів (жіночого роду). Коли сусідні з Меккою племена обурилися проповідями Мохаммеда, мекканці, щоб не псувати стосунків з сусідами, по чиїх територіях ходили їхні торгові каравани, почали вимагати від Мохаммеда, щоб той нейтрально висловився про ідолів, яким поклонялися сусіди. Пророк спершу пішов на компроміс і назвав тих ідолів зграбними лебедями і стрункими юнаками. На якийсь час конфлікт був улагодже ний, але через рік Мохаммед зрозумів, що компроміс невигідний, бо підриває основи його вчення і заявивши, що його попутав диявол, пророк виголосив вірші 21, 22 і 23.

³⁵ Народження дівчинки в доісламських арабів вважалося нещастям, якщо не ганьбою.

³⁶ Ідеться про язичників.

³⁷ Тобто Коран.

³⁸ Тобто синів.

³⁹ Згадані ідоли мали жіночі імена, і доісламські араби інколи називали іх «дочками Бога».

⁴⁰ Так по-арабськи звучить ім'я біблейського Мойсея.

⁴¹ Зірка, яка на Аравійському півострові з'являється тоді, коли спадає літня спека.

⁴² Тобто Мохаммед.

⁴³ За уявою середньовічних мусульман, Заккум це пекельне дерево, плоди якого — , дуже гидкі й несмачні — будуть їжею грішників у пеклі.

⁴⁴ Мова йде про смерть.

⁴⁵ На початку сури стоїть літера «н» («нун»). Дослідники Корану вважають літери, які стоять на початку деяких розділів (сур), ініціалами власників тих фрагментів.

⁴⁶ Коментатори Корану вважають, що в даному місці мова йде про конкретну людину з великим носом, зокрема про аль-Валіда ібн аль-Могіру, який в битві при Бадрі був поранений у ніс. Інші вважають, що мова йде про Ахнаса ібн Шорейка з племені бану сакіф. Дехто вважає, що до когось із них відносяться аяти 10—16. Інші вважають, що аяти 15 і 16 стосуються Надра ібн аль-Харіса.

⁴⁷ Мається на увазі застережлива формула «Якщо цього забажає Бог!» Говорячи про свої плани на майбутнє, правовірний мусульманин спершу промовляє формулу застереження, щоб з ним не сталося те, що з власниками саду.

⁴⁸ Мається на увазі пророк Юнус — біблейський Йона, який, потрапивши в черево кита, пристрасно там молився і завдяки тим молитвам Бог урятував його.

⁴⁹ Тобто Коран.

⁵⁰ Бог звертається до Мохаммеда.

⁵¹ Маються на увазі Содом і Гоморра

⁵² Тобто Коран, переказаний через пророка.

⁵³ Тобто Мохаммед.

⁵⁴ Слід розуміти, що питався іронічно, глумлячись. Згідно з твердженнями коментаторів Корану, мова йде про родича пророка Абу-ль-Хакама Амра ін Гішама ібн аль-Мугіру, прозваного Абу Джаглем, тобто «Батьком Невігластва». Інші вважають, що мова йде про ан-Надра ібн аль-Харіса,

⁵⁵ Тобто день Страшного Суду.

⁵⁶ Коли Мохаммед проповідував свій Коран.

⁵⁷ Одна з найстаріших сур Корану. Мусульманський коментатор Абу-ль-Касим Мах-муд ібн Омар аз-Замахшарі (1075—1144) вважає, що архангел Джаорайл провозвістив пророкові цю суру, коли той спав, закутавшись у катифу— шовковий чи оксамитовий одяг.

⁵⁸ Мається на увазі Мойсей.

⁵⁹ Аяти 10-й —19-й, мабуть, значно пізніші, ніж 1-й — 9-й, а 20-й аят доданий набагато пізніше. За своїм стилем та по окремих виразах, як помітив акад. А. Ю. Кримський, він є, певно, медінський. На той час пророк постарів, а хвороби та надмірне статеве життя,— не забуваймо, що після смерті першої дружини Хадіджі він мав 12 жінок,— все це підірвало його здоров'я і довгі нічні вистоювання на молитвах були важкі для старого Мохаммеда, якому ще до переїзду в Медіну перевалило на шостий десяток. Тому в 20-у аятах цієї сури він скасовує обов'язковість нічних молитв, проголошенну в перших дев'ятьох. Таким чином, нічні молитви є вже не обов'язкові, а бажані, обов'язковою є тільки щоденна п'ятикратна молитва.

⁶⁰ В оригіналі стоїть просто «молитви». В Корані прямої вказівки на п'ятиразову щоденну молитву немає, а розширений переклад у дужках продиктований мусульманською традицією.

⁶¹ Назва 73-ї сури «Аль-Муззаміль» і 74-ї «Аль-Муддасір», хоча й звучать по-різному і походять від різних коренів, по суті означають одне й те ж — «загорнений, закутаний у верхній одяг»,

⁶² Мусульманські коментатори Корану вважають, що аяти 9-й — 30-й спрямовані проти Валідааль-Могіри, багатого шейха, ворога Мохаммеда.

⁶³ Деякі сходознавці, зокрема акад. А. Ю. Кримський, вважають, що число 19 по дане тут виключно задля рифми. Під час виголошення цього місяця воно викликало насмішки та глузування Абу-ль-Ашадда та іудеїв, які читали і добре знали книги Старого завіту. Тоді, як зауважив А. Ю. Кримський, пророк проголосив 31-й аят.

⁶⁴ Тобто іудеї.

⁶⁵ Тобто скажуть, яке майбутнє життя вона приготувала собі своїми вчинками і чого вона буде позбавлена внаслідок своїх гріхів.

⁶⁶ Мається на увазі, що Бог читає Коран Мохаммедові.

⁶⁷ Деякі коментатори вважають, що мова йде про родича пророка Абу Джагля, який свого часу переслідував пророка та глузував з нього.

⁶⁸ З контексту достеменно не відомо, про що, власне, йде мова, бо тут можна розуміти і ангелів, і вітри, і душі, і навіть аяти Корану.

⁶⁹ Мова йде про ті міста, народи та племена, які Бог винищив за їхні гріхи.

⁷⁰ Це звернення до мекканців, які не хотіли вірити в Бога та в пророчу місію Мохаммеда.

⁷¹ Тут починається 30-а, остання частина Корану.

⁷² В першому і другому айятах цієї сури протиставляються дві категорії ангелів: одні, які силоміць виrivатимуть душі із тіл грішників, спричиняючи їм біль та страждання, і другі, які легко й безболісно забиратимуть душі праведників.

⁷³ Маються на увазі сучасні Мохаммедові мекканці, які брали під сумнів учення пророка.

⁷⁴ Ця сура була проголошена однією з перших у зв'язку з тим, що коли Мохаммед розмовляв із Валідом ібн аль-Мугірою, до нього підійшов Абдаллаг ібн Омм Мактум і гукнув з усмішкою: «О пророче! Навчи мене того, чого тебе навчив Бог!» Мохаммед не відповів нічого, лише насупився, відвернувся і відійшов. Значно пізніше, коли Абдаллаг ібн Омм Мактум прийняв іслам, пророк навіть призначив його начальником міста Мекки і, зустрічаючись, тепло вітався з ним.

⁷⁵ Період вагітності одногорбої верблюдиці 13 місяців, двогорбої 14, але вже з десятого місяця бедуїни піклуються про них, що й видно з цього аяту.

⁷⁶ Натяк на доісламський бедуїнський звичай у голодні роки новонароджених дівчаток живцем закопувати в землю, Іслам суворо засуджував цей звичай.

⁷⁷ Натяк на мекканців, які вважали Мохаммеда божевільним.

⁷⁸ Маються на увазі ангели, що записують добрі і злі вчинки людей.

⁷⁹ Деякі коментатори Корану вважають, що це відділ пекла, де є книга з аналогічною назвою, в якій записані всі гріхи злочинців та грішників.

⁸⁰ Згідно з уявленнями мусульман, це або вища сфера сьомого неба, куди вознесуться душі праведників, або книга на небі, в яку ангели записують добрі діла людей.

⁸¹ За уявленнями середньовічних мусульман у день Страшного Суду права рука кожної людини буде прив'язана до потилиці, а ліва до спини (див. Коран- Перевод и комментарии И. Ю. Крачковского. Комментарии. — Сура 84. — П. 9. — С. 629).

⁸² За уявленнями мусульман, паливом у пекельних печах будуть грішники,

⁸³ Бідою, яка «покриє» всіх, пророк вважав Страшний Суд.

⁸⁴ Коментатори Корану тлумачать, що лиця людей в день Страшного Суду будуть покірні, очі скромно опущені, а голоси притишенні.

⁸⁵ Одні коментатори вважають, що мова йде про перші десять ночей місяця зу-ль-хідже. Інші, що йдеться про перші десять ночей місяця рамадану.

⁸⁶ Вважають, що тут мова йде про всі живі істоти, які живуть парами, і про Бога, який не має пари.

⁸⁷ Див. прим. 18.

⁸⁸ Одні коментатори вважають, що це стосується Абу-ль-Ашада, інші, що аль-Валіда ібн аль-Могіри.

⁸⁹ Коментатори вважають, що мова йде про дві висоти людської порядності — щедрість і гостинність або про висоти добра і зла.

^{89^a} Імені пророка Саліха в тексті немає, але воно згадується в сурах 7, аят 73; 11, аят 61 та в сурі 27, аят 45.

⁹⁰ Імені Кідара ібн Саліфа в тексті немає, воно нам відоме з коментарів.

⁹¹ Коментатори бачать натяк на Гору Смоковиць та на відому Оливкову Гору, де проповідував своє вчення Ісус Христос.

⁹² Гора, на якій Мойсей бачив т. зв. неопалиму купину і де йому Бог дав таблиці з десятма заповідями.

⁹³ Коментатори вважають, що аяти 6-й — 19-й відносяться до Абу-ль-Хакама Амра ібн Пшама ібн Аль-Могіри, одного з найзапекліших ворогів пророка.

⁹⁴ Вільні араби, як правило, відпускали собі чуба і він був своєрідною ознакою вільної людини.

⁹⁵ Коли Коран читають вголос, слухачі при цьому слові роблять поклон до землі.

⁹⁶ Мусульмани вважають, що Бог через архангела Джабраїла почав зилати Коран у «Ніч Призначення», тобто в ніч з 23 на 24 місяця рамадана.

⁹⁷ Це слово має ще й значення «могутність», а тому інколи й назву ночі перекладають як «Ніч Могутності».

⁹⁸ Бедуїни Аравійського півострова найчастіше робили свої насоки вранці, коли їх найменше сподівалися. Деякі дослідники, наприклад К. Р. Расван, бачили в перших п'яти аятах цієї сури аналогію з апокаліптичними вершниками.

⁹⁹ Ця сура була провозвіщена пророком для моральної підтримки мусульманської громади, яку турбувало те, що вона дуже малочисленна.

¹⁰⁰ Це відголосок мекканської легенди про похід абіссінського намісника Абраги проти Мекки, який нібито намагався змусити арабів робити паломництво не до Кааби, а до нової церкви, яку той збудував у Сані. Згідно з легендою, в абіссінському війську був один слон. Джерела підтверджують, що похід Мекки дійсно відбувся, але його метою було не повернення паломництва в Сану замість Мекки, а усунення перешкод для Йеменської торгівлі в Хіджазі.

¹⁰¹ Мається на увазі храм Кааби.

¹⁰² Коментатори вважають, що мова йде про конкретних осіб, зокрема про Абу Джагля, який прогнав голого сироту, та про Абу Соф'яна, що відмовився почастувати сироту м'ясом щойно забитого верблуда.

¹⁰³ Коментатори вважають, що мова йде про Аса ібн Ваїля, який насміхався з пророка і казав, що в нього немає потомства. Адже двоє синів пророка — Аль-Касем і Абдаллаг — померли в дитячому віці, рано померли й дочки пророка, і його рід продовжила тільки Фатима, яка вийшла заміж за Алі ібн Абі Таліба.

¹⁰⁴ Міна — долина біля Мекки, якою проходив пророк, здійснюючи свій останній хадждж.

¹⁰⁵ Дослівно «Батько Богнью». Так називали Абд-ель-Оззу ібн Абд-аль-Мотталіба, одного з найзапекліших ворогів пророка.

¹⁰⁶ Коментатори вважають, що ці слова відносяться до мекканських ідолопоклонників, які вважали деяких ідолів дочками Бога, інші вбачають у цій сурі антихристиянське спрямування і заперечення того, що Ісус Христос є син Божий.

¹⁰⁷ Сури 113 і 114 побожні мусульмани називають «Аль-Муаввізатан» — тобто «Дві (сури-охоронниці)». Нерідко арабський текст цих двох сур пишеться на аркушику паперу, зашивается в шкіряний або бавовняний мішечок і носиться на шиї як талісман.

Велика пошана мусульман до цих двох сур пояснюється такою легендою: на п'ятому році після гіджри, тобто переселення пророка з Мекки в Медіну, після підкорення племені бану Корейза, пророк довгий час мучився якоюсь тривалою й дуже виснажливою хворобою, причину якої ніхто не міг встановити.

І ось одного дня архангел Джабраїл уві сні відкрив Мохаммедові таємницю його хвороби. Виявилося, що це єврей (правдоподібніше араб іудейського віросповідання) Льобейд та його дочки-чаклунки наслали на пророка хворобу свого магією. Для цього вони виліпили з воску маленьку фігурку пророка, обв'язали її волоссям і в 11 місцях прокололи її голками, потім зав'язали 11 вузлів на тятиві лука, роблячи при цьому магічні подмухування та попльовування на вузли тятиви й бурмочучи страшні закляття. Нарешті, коли вже все було готове, вони зав'язали решту тятиви навколо воскової фігурки і кинули її в криницю.

Довідавшись, у чому справа, пророк послав Алі ібн Абі Таліба до криниці, щоб той витягнув звідтіля воскову фігурку і приніс її. Після цього пророк прочитав дві останні сури Корану, айт за айтом, і після читання кожного айту з фігурки випадала одна голка і розв'язувався один вузол на тятиві лука. Коли було прочитано останній айт, випала остання голка і розв'язався останній вузол, пророк повністю видужав.

Очевидно, ця легенда видумана значно пізніше, щоб продемонструвати магічну силу двох останніх сур Корану. Деякі сходознавці припускають, що айти цих двох сур — пізніша переробка доісламських шаманських заклинань.

¹⁰⁸ Натяк на диявола, який спокушає людей і щезає при згадці імені Бога або одного із його 99 епітетів.

¹⁰⁹ Так мусульмани називають добрих і злих духів. Злих називають ще іфритами, або маридами.